

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Trh platebních karet v České republice

Market of payment cards in the Czech Republic

Tereza Pacáková

Plzeň 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Trh platebních karet v České republice“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 29. 4. 2021

v. r. Tereza Pacáková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce paní Ing. Janě Šturcové, Ph.D. za cenné rady a připomínky a také za její trpělivost. Dále děkuji svojí sestře Kláře, která mi pomohla s jazykovou korekturou a formálními úpravami práce.

Obsah

Úvod	7
Cíl a metodika	8
1 Platební karta	9
1.1 Náležitosti platební karty	9
1.2 Výhody a nevýhody platebních karet.....	11
1.3 Právní úprava platebních karet.....	12
2 Vznik a historie platebních karet	13
2.1 Počátky vzniku platebních karet	13
2.2 Rozvoj v 50. a 80. letech 20. století – univerzální karty	14
2.2.1 Diners Club International.....	15
2.2.2 Americké banky	16
2.2.3 Evropské začátky	19
2.3 Další vývoj platebních karet a jejich současnost.....	20
3 Druhy platebních karet	22
3.1 Členění platebních karet podle způsobu zúčtování	24
3.1.1 Charge card	24
3.1.2 Kreditní karty	24
3.1.3 Debetní karta.....	25
3.1.4 Předplacené karty.....	25
3.2 Členění platebních karet podle provedení záznamu dat, technologie	26
3.2.1 Karty s magnetickým pruhem.....	26
3.2.2 Čipová karta.....	26
3.2.3 Hybridní karta	27
3.2.4 Laserové karty.....	27

3.3	Členění platebních karet podle možnosti použití karty	27
3.3.1	Bankomatová karta	27
3.3.2	Šeková záruční karta	28
3.3.3	Platební karta (univerzální).....	28
3.4	Členění platebních karet podle teritoria	28
3.5	Členění platebních karet podle uživatele	29
3.6	Členění platebních karet podle rozsahu služeb	29
4	Ochrana platebních karet a rizika s nimi spojená.....	31
4.1	Fyzická ochrana	31
4.2	Systémová ochrana.....	32
4.3	Druhy rizik	33
4.4	Základní bezpečnostní pravidla.....	34
5	Způsoby použití platebních karet.....	35
5.1	Realizace karetních operací.....	35
5.2	Výběr z bankomatu	35
5.3	Bezhotovostní placení	37
5.4	Cash Back.....	37
5.5	Cash Advance.....	38
5.6	Online platba kartou	38
5.7	Transakce MO/TO	38
6	Trh platebních karet v České republice	39
7	Dotazníkové šetření.....	45
7.1	Zhodnocení výsledků dotazníkového šetření	68
8	Budoucnost platebních karet	69
	Závěr	71
	Seznam použité literatury	72

Seznam tabulek	75
Seznam obrázků.....	76
Seznam zkratk.....	77
Seznam příloh.....	79
Abstrakt	82
Abstract.....	83

Úvod

Platební karty jsou prostředkem bezhotovostního platebního styku. V současné moderní době je karta považována za nezbytný platební prostředek. Je to dáno tím, že placení prostřednictvím karty je rychlé a bezpečné. Díky tomuto platebnímu prostředku máme přístup k financím na běžném účtu, který je spojený s kartou. Samozřejmě se lze setkat i s jedinci, kteří nevlastní žádnou platební kartu.

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V první části budou rozebrána teoretická východiska ke kartám. Praktická část bude zaměřená na zmapování trhu platebních karet v České republice a na dotazníkové šetření.

Platební karty jsou stále aktuálním tématem a je tedy potřeba mít alespoň základní přehled o jejich fungování. Každým rokem se zvyšuje počet vydaných platebních karet a také počet transakcí, které jsou pomocí karty uskutečňovány. V současnosti je tento platební prostředek upřednostňován před používáním hotovosti. Je tedy velmi pravděpodobné, že v budoucnu zcela vymizí hotovostní transakce.

Cíl a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce bude na základě teoretických východisek popsat a zhodnotit využívání platebních karet v České republice jako jednoho z nejrozšířenějších platebních nástrojů. Dílčím cílem bude posoudit využití platebních karet občany České republiky na základě dotazníkového šetření.

Teoretická část bude zpracována na základě teoretických pramenů a zákonů týkajících se platebních karet. Jako základní literatura bude použita monografie od pana Pavla Juříka.

Praktická část bakalářské práce bude zaměřená na dotazníkové šetření, které se týká využívání platebních karet občany České republiky. Původním záměrem bylo vybrat konkrétní segment respondentů, středoškoláky nebo vysokoškoláky. Vzhledem k současné situaci, která je spojená s pandemií covid, bude dotazník umístěn na internetu. V průběhu ledna 2021 bude sestaven dotazník, který bude obsahovat celkem 15 otázek a bude rozdělen do dvou částí. V první části budou respondenti odpovídat na identifikační otázky a v té druhé na otázky týkající se využívání platebních karet. U některých otázek bude využita funkce logické návaznosti, kdy po vybrání určité odpovědi bude respondent přeměřován na navazující otázku. Tato funkce bude využita například u otázky, zda respondent vlastní platební kartu. Dotazník bude vytvořen na internetových stránkách Survio a poté pomocí odkazu rozeslán mezi respondenty. Dotazníkové šetření bude spuštěno 1. února 2021 a ukončeno 28. února 2021.

Za výše uvedenou dobu odpovědělo celkem 92 respondentů. Návratnost dotazníku byla 71,3 %. Průměrně trvalo vyplnění dotazníku dvě až tři minuty. Po ukončení dotazníkového šetření následovalo vyhodnocení, zhodnocení a grafické zobrazení šetření. To bylo provedeno za pomoci online platformy Survio a tabulkového procesoru Excel.

1 Platební karta

„Platební kartu můžeme charakterizovat jako platební instrument, jenž umožňuje vzdálený přístup majitele karty k peněžním prostředkům na účtu a kterým uživatel platebních služeb dává platební příkaz poskytovateli“ (Schlossberger, 2012, s. 135). Máče (2006, s. 55) definuje platební kartu jako moderní instrument bezhotovostního platebního styku, využívaný zejména k úhradě spotřebních údajů a výběru hotovosti. Platební karta je tedy elektronický platební prostředek, díky kterému lze bezhotovostně platit za zboží a služby v obchodech.

1.1 Náležitosti platební karty

Rozměry a fyzikální vlastnosti platební karty jsou jednotně stanoveny mezinárodní normou ISO 3554. Karta má pevně stanovený rozměr 85,6 x 54,0 x 0,76 mm. Je vyrobena z třívrstvého PVC, který musí disponovat následujícími vlastnostmi: odolnost proti mechanickému namáhání, nulový obsah toxických látek, odolnost vůči chemickým vlivům při běžném používání a v neposlední řadě odolnost vůči změnám teploty (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 106). Uvedení údajů o držiteli a kartě na plastik se nazývá personalizace. Tato personalizace může být dvojí druhu. Prvním typem je reliéfní písmo neboli embossing. Embossing se provádí normalizovaným písmem OCR 7B. Tento způsob je typický pro platební karty, které se používají v imprinterch. U druhé možnosti se embossing nahrazuje hladkým tiskem. Tento způsob je vhodný pro platební karty, které se využívají pouze v platebních terminálech a bankomatech (Schlossberger, Hozák, Soldánová, Vítkovský & Petruželová, 2000, s. 190). Každá platební karta obsahuje povinné údaje, mezi něž patří: označení vydavatele karty, jméno držitele platební karty, číslo platební karty a BIN, platnost, nosič elektronického záznamu a ochranné prvky (Dvořák, 2005, s. 371). Platební karta je rozdělena na přední a zadní část. Pro personalizaci platební karty je určena přední strana, respektive její spodní část. Tato část je stanovená podle normy a obsahuje následující čtyři řádky.

- **Řádek čísla karty (Account Number Line)** – tento řádek obsahuje číslo platební karty. Délka čísla karty je stanovená dle předpisu a obsahuje 16–19 číslic. První dvojčíslí určuje druh platební karty. Například číslo 4 je typické pro karty VISA a číslo 5 patří kartám MasterCard. Dalších 5 míst je určených

k identifikaci vydavatele a zbylá čísla slouží k identifikaci klienta (Juřík, 2003, s. 75).

- **Řádek platnosti karty a vyznačení BIN (Valid Data Line)** – v přední části řádku je uveden BIN (Bank Identification Number). Jedná se o jedinečné číslo, které je přidělováno příslušné bance. Může mít 4–6 čísel, podle nichž se jednoznačně pozná, která banka kartu vydala. Za číslem BIN se nachází platnost karty. Platnost karty má dvě formy. První je uvedení datumu ve tvaru začátku a konce platnosti. Druhý způsob uvádí pouze konec platnosti. V datumu platnosti se nejprve píše měsíc a poté rok. Znaků ve druhém řádku může být maximálně 19 (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 107).
- **Třetí řádek (Third Line)** - v tomto řádku je vyraženo jméno držitele karty, maximální počet znaků je 27.
- **Čtvrtý řádek (Fourth Line)** – tento řádek je také nazýván jako řádek společnosti. Uvádí se zde jméno společnosti, která požádala o vydání platební karty. Maximální povolený počet znaků je 19 (Schlossberger a kol., 2000, s. 230).

Na přední straně karty se dále nachází logo kartové společnosti. Podle tohoto loga lze také jednoznačně určit, které bance karta přísluší. Design platební karty si může banka zvolit vlastní, ale musí být nejdříve certifikován. Na přední straně je umístěn čip, jehož poloha je přesně daná normou. Tento čip slouží k provádění transakcí. Zadní strana obsahuje především náležitosti, jež jsou důležité pro provedení transakce (Schlossberger & Hozák, 2000, s. 231). Mezi ně patří:

- **Magnetický proužek** – magnetický proužek je samozřejmě definován normou ISO. Proužek slouží k ukládání dat, která jsou potřebná pro provádění transakcí. Může být dvojího typu, buď LoCo (Low Coercivity), který má nízkou hustotu záznamového materiálu, nebo HiCo (High Coercivity), který má vyšší hustotu a je odolnější proti poškození. Magnetický proužek obsahuje tři záznamové stopy:
  1. stopa 1 – je určena pouze pro čtení, obsahuje číslo karty a jméno klienta, maximální počet znaků je 79.
  2. stopa 2 – je určena také pouze pro čtení, tato stopa je podobná té první, obsahuje 40 znaků

3. stopa 3 – tato stopa je určena jak pro čtení, tak pro zápis dat. Využívá se především pro zápis dat o provedených transakcích v režimu off-line.

- **Podpisový proužek** – tento prostor je vyhrazený pro podpis držitele karty. Je vyroben ze speciálního papíru, který při jakémkoliv pokusu o změnu změní svoji strukturu. Pod proužkem je vytištěn nápis VOID. Díky němuž případně poznáme, že se někdo pokusil o padělání podpisu.

Na zadní straně karty se dále nacházejí doplňující informace, jako je adresa vydavatelské banky a telefonní číslo klientské linky. Některé platební karty mají na svojí zadní straně hologram, což je ochranný prvek proti padělání karty.

1.2 Výhody a nevýhody platebních karet

Platební karta, jako každá věc má své výhody a nevýhody. Lze je rozdělit na výhody a nevýhody pro držitele karty, pro obchodníka, který karty přijímá, a pro vydavatele karty.

Výhody pro držitele karty jsou (Schlossberger a kol., 2000, s. 183–184):

- jednoduché použití a snadný přístup k peněžním prostředkům na účtu
- vyšší bezpečnost oproti hotovosti – nenosíme s sebou velké finanční obnosy
- stržení peněz z účtu až po obdržení zboží či služby
- platební karta je použitelná jak v tuzemsku, tak v zahraničí
- nemusíme plánovat, jakou finanční hotovost mít v peněžence
- na konci měsíce dostaneme přehled o našich výdajích – výpis z účtu
- široká nabídka doplňkových služeb – pojištění proti krádeži

Výhody pro obchodníka, který karty přijímá (Máče, 2006, s. 59):

- snížení hotovosti v pokladně, předejití riziku vykradení pokladny
- získání nových klientů, především zahraničních
- větší obrat společnosti
- udržení se v konkurenčním boji

Výhody pro vydavatele karty (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 43):

- nižší náklady v důsledku snížení převozu hotovosti
- vyšší příjmy v důsledku zavedení poplatků a doplňkových služeb (výpisy z účtu)
- rozšíření nabídky služeb – vytváření balíčků na míru pro klienty

Nevýhody platebních karet (Internet Info, 2014):

- poplatky za vedení účtů, za výpisy z účtů, za výběry z bankomatů
- odcizení karty – ztráta finančních prostředků z účtu
- rizika spojená s blackoutem – nefunkčnost systémů, nelze platit kartou
- napadení bankovního systému hackery

1.3 Právní úprava platebních karet

Základní právní úprava, která se týkala platebních karet byla ukotvena v zákoně č. 124/2002 Sb. Tento zákon byl v roce 2009 zrušen a nahradil ho zákon č. 370/2017 Sb. o platebním styku. Lze zde nalézt, kdo jsou poskytovatelé platebních služeb, úpravu, která se týká ověření klientů například pomocí biometrie. Dále jsou zde uvedeny informace o platebním účtu a také podmínky spoluúčasti při ztrátě platební karty. Poskytovatelé bankovních služeb se musí dále řídit zákonem č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů (AION CS, 2021). Používání platební karet je upraveno Všeobecnými obchodními podmínkami, které ale nejsou právní normou. Tyto podmínky tedy nejsou závazné a slouží bankám k vytváření jedinečných obchodních podmínek pro vedení a zúčtování účtů (Máče, 2006, s. 21).

2 Vznik a historie platebních karet

Devatenácté století bylo stoletím objevů, vynálezů, rozvoje vědy a techniky. V této době začaly vznikat pro nás tak samozřejmé věci, mezi něž patří právě platební karty, cestovní šeky či poštovní poukázky. O platebních kartách se traduje, že jsou americkým vynálezem. Počátky jejich zrození sahají do 60. let 19. století. V důsledku migrace lidí a cestování za prací vznikla potřeba bezpečného bezhotovostního placení za služby a zboží (Juřík, 2012, s. 48). Jako první byl vyvinut cestovní šek, jehož autorem se stal Thomas Cook. Po vzoru Cooka začaly šeky vydávat další společnosti například American Express, Bank of America nebo Wells Fargo & Co. Následoval vznik poštovních poukázek a úvěrových známek, které jsou známé pod názvem metal charge coins. Úvěrové známky a mince měly podobu kovového oválného nebo šestihhranného štítku, na kterém byl vyražen název obchodu a identifikační číslo. Tyto takzvané metal money byly určeny pro zákazníky, kteří nakupovali na dluh. Zákazníkovi stačilo předložit úvěrovou minci obchodníkovi a ten poté útratu zapsal do účetní knihy pod číslem kovové známky. Úvěrový účet zákazníci hradili v hotovosti na konci každého měsíce (Juřík, 2006, s. 15-20).

2.1 Počátky vzniku platebních karet

První platební karty, které se dají vzhledově přirovnat k těm dnešním, vznikaly mezi lety 1868–1914. Za předchůdce platebních karet je považována tzv. Frank Card. Tuto kartu začala vydávat svým zákazníkům dopravní a kurýrní společnost American Express. Jednalo se o oboustranně potištěný papír, díky němuž zákazník prokázal, že má nárok na uplatnění bezplatné nebo zlevněné služby. Podobu Frank Card začala vydávat společnost Western Union a další americké společnosti (Juřík, 2006, s. 20).

V roce 1914 vydala první platební kartu telefonní a telegrafní společnost **Western Union Telegraph Company**. Tato karta byla vyrobena z plechu a měla podobu vojenské známky. Karta vydávaná touto společností nesla název Identification Card (Juřík, 2003, s. 38). Společnost karty vydávala svým zákazníkům zdarma s platností jeden rok. Karta umožňovala zákazníkům telefonovat a posílat telegrafy, aniž by museli platit na místě a v hotovosti. Na konci měsíce přišel zákazníkovi účet, který obsahoval soupis všech telefonních hovorů, poslaných telegrafů a v neposlední řadě celkovou dlužnou částku. Tuto sumu poté zákazníci platili buď bankovním převodem,

nebo šekem (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 45). Společnost se pomocí těchto karet snažila udržet si věrné zákazníky a také získat nové. Zákazníci, kteří vlastnili kartu, obvykle utratili mnohem více, než kdyby platili v hotovosti. Společnosti Western Union tak začaly obratem růst tržby. Identification Card nazýváme v dnešním pojetí jako věrnostní kartu. Po vzoru společnosti Western Union začaly další společnosti vydávat věrnostní karty, které se staly prostředkem konkurenčního boje. Jednou ze společností byl obchodní řetězec Sears Roebuck, který pro své zákazníky zpřístupnil úvěrovou kartu Credit Card. Tento trend následovala síť čerpacích stanic General Petroleum Corporation of California, která karty vydávala nejdříve pro své pracovníky a později i pro širší veřejnost (Juřík, 2012, s. 50-51).

V roce 1936 byla založena společnost **Universal Air Travel Plan (UATP)**, jež jako první vydala celostátně platnou platební kartu s názvem Air Travel Card. Tato karta sloužila k platbě letenek pro obchodníky. V UATP působilo šest leteckých společností včetně American Airlines. Společně vymyslely pro obchodní cestující úvěrovou kartu, kdy obchodník složil zálohu ve výši 425 dolarů a poté získal kredit 2 x 250 dolarů. V roce 1948 se stala Air Travel Card úvěrovou kartou, která byla uznávána 130 členy Mezinárodní asociace leteckých dopravců (Juřík, 2012, s. 54-56).

Používání věrnostních karet bylo velmi jednoduché. Zákazník předložil kartu a obchodník zkontroloval všechny její náležitosti, jako je platnost a podpisový vzor. Později museli prodávající také kontrolovat, zda se karta nenachází na seznamu zrušených nebo neplatných karet. Velká nevýhoda těchto karet spočívala v tom, že ji mohl zákazník používat pouze v dané obchodní síti. Zákazníci tak vlastnili mnoho karet od různých společností. Rozmach věrnostních karet byl pozastaven hospodářskou krizí ve 30. letech 20. století a později úplně zastaven druhou světovou válkou (Schlossberger a kol., 2000, s. 45-46).

2.2 Rozvoj v 50. a 80. letech 20. století – univerzální karty

Obchodníci navázali na rozvoj platebních karet tam, kde před druhou světovou válkou skončil. Železniční společnosti, síť čerpacích stanic a obchodní domy začaly opět vydávat své věrnostní a úvěrové karty. Obchodní domy Sears se staly největším vydavatelem úvěrových karet. Do konce roku 1963 jich vydaly 12,1 milionu (Juřík, 2012, s. 56-58).

2.2.1 Diners Club International

Rok 1950 se zapsal do historie tím, že vznikla univerzální platební karta, jejíž použití nebylo vázáno jen na jednu obchodní síť či společnost. Vzniku této karty předcházela událost, která se stala roku 1949. Pan Frank McNamara uspořádal pro své obchodní partnery večeři v restauraci Major's Cabin Grill. Schůzky se zúčastnil Ralph Schneider a Alfred Bloomingdale, kteří se později stali spolumajiteli společnosti Diners Club International. Když přišlo na placení útraty za večeři, uvědomil si McNamara, že peněženku nechal v jiném saku, a tudíž neměl čím zaplatit. Tato událost ho přivedla na myšlenku, čím nahradit hotovost. Založil tedy klub, který nesl název Diners Club. Společnost začala pro své členy vydávat úvěrovou kartu, jež byla použitelná nejprve v řadě restaurací a později i v hotelech a obchodech. Tyto provozovny musely mít s Diners Club uzavřenou smlouvu. Princip úvěrové karty byl takový, že Diners Club ručil smluvním partnerům za závazky držitelů karet a proplácel jimi předložené účty. Vlastníkům karet pak jednou měsíčně posílal výpis, kde byly uvedené všechny provedené platby a zákazník měl na uhrazení 14 dnů. Obchodní partneři se museli podílet na provozních nákladech Diners Club a platili tedy provizi 5–7 % z částky nákupu zákazníka. Tento princip je známý pod názvem Charge Card. Poprvé byl také zaveden poplatek za vydání karty ve výši 5 dolarů za rok.

Společnost zahájila svoji činnost 28. ledna 1950. O měsíc později navštívil McNamara a Ralph Schneider znovu restauraci, ve které vznikla myšlenka založení Diners Club. V okamžiku, kdy přišlo na zaplacení útraty, McNamara vytáhl ze své peněženky malou kartonovou kartičku a podepsal doklad o zaplacení. Této večeři se začalo říkat First Supper (Juřík, 2003, s. 40-42).

Diners Club Identification Card jako první získalo 200 vybraných podnikatelů a obchodníků, které zakladatelé společnosti osobně znali. Osobní znalost klientů měla předejít ztrátám z nesplacených účtů. Kartu přijímalo ze začátku pouze 27 restaurací a 2 hotely. V roce 1958 kartu vlastnilo již 680 000 klientů, přijímalo ji 19 000 obchodů a byla známá v 76 zemích světa. Stala se tak první mezinárodní platební kartou, která byla platná v hotelech a restauracích v Kanadě či Francii. K tomuto rozmachu přispělo rozhodnutí otevírat franchisingové pobočky v zahraničí (Juřík, 2003, s. 40).

Univerzální karta přinášela výhody všem třem zainteresovaným stranám. Pro držitele karty to byl fakt, že může kartu používat v řadě restaurací, obchodů a hotelů a není tak

omezen pouze na jednu obchodní síť. Další nespornou výhodou byla možnost odloženého placení za služby a zboží. Pro obchodníka znamenalo zavedení těchto karet především zvýšení tržeb a ušetření nákladů, které by vynaložil na provoz svých věrnostních karet. Pro Diners Club to znamenalo zvýšení příjmů, které plynuly z provizí od obchodníků a dále z poplatků za zřízení karty (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 48).

2.2.2 Americké banky

Řada amerických bank začala v 50. letech 20. století vydávat karty po vzoru Diners Club. Jejich hlavním cílem bylo zvýšení příjmů prostřednictvím poskytnutých úvěrů a poplatků za vydání karty. Své výhody to mělo i pro obchodníka, který s bankou uzavřel smlouvou. Jednalo se především o ušetření nákladů, jež by musel vynaložit na vývoj vlastní platební karty. Tak vznikly první bankovní karty (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 48-49). V roce 1951 vydala první bankovní kartu americký banka The Franklin National Bank z New Yorku. Tato karta byla nabízena pouze důvěryhodným klientům na základě vyhodnocení jejich bonity. Na platební kartě bylo napsané jméno držitele karty a jeho úvěrový limit. Během jednoho roku tyto platební karty vydávalo asi sto amerických bank. Bohužel tento projekt nebyl příliš úspěšný a vydávání karet přinášelo bankám, pouze ztráty. Mezi něž patřily například Chase Manhattan Bank nebo First Bank of Chicago, naopak Marine Midland Bank se stala jednou z prvních bank, která ve vydávání kreditních karet uspěla (Juřík, 2006, s. 42-43).

Významným mezníkem se stal rok 1958, a to díky tomu, že byly spuštěny tři nové projekty. Jedním z nich byla platební karta American Express, dále Carte Blanche od společnosti Hilton a v neposlední řadě na trh vstoupila kreditní karta největší americké banky Bank of America (Juřík, 2012, s. 63). Společnosti American Express šlo především o rozšíření nabídky cestovní šeků a poukázek. Z tohoto důvodu se rozhodli zavést svou platební kartu. První kartu společnost vydala 1. října 1958. Již v roce 1963 tuto kartu vlastnil jeden milion zákazníků a byla akceptována u více než 85 000 obchodníků. Vedení American Express dvakrát dostalo nabídku odkoupit Diners Club, tato nabídka však ani jednou nebyla přijata. Společnost Hilton Hotel Corporation uvedla na trh Carte Blanche. Ta byla určena pouze pro zákazníky, ve které měla společnost vysokou důvěru. Karta nepřinášela žádné zisky a v roce 1965 společnost

Hilton Hotel Corporation prodala Carte Blanche dceřiné společnosti First National City Bank of New York (Juřík, 2006, s. 46-49).

V 50. letech 20. století na trh vstoupila největší americká banka Bank of America se svojí BankAmericard. Než společnost kartu v roce 1958 uvedla na trh, provedla rozsáhlou analýzu kreditních karet ostatních bank. Zjistila, že jsou banky omezovány zákonem, který zakazoval bankám působit mimo jejich sídelní stát. Dalším zjištěným poznatkem bylo, že obchodník přichází o tržby. To způsoboval fakt, že zákazník chtěl platit kreditní kartou, se kterou neměl obchodník uzavřenou smlouvou. V roce 1956 představilo vedení Bank of America novou koncepci kreditní karty. Zákazníkovi se na konci každého měsíce zasílal výpis jeho transakcí. Na uhrazení měl 30 dnů anebo mohl splácet postupně, ale již s přidaným úrokem. Úrok byl ve výši 1,5 % za měsíc. BankAmericard se staly platebními kartami, které byly jako první na světě vyrobeny z plastu. Než byla karta uvedena na trh, předcházela tomu pilotní projekt. Tento zkušební projekt probíhal ve městě Fresno a stal se úspěšným. Společnosti již nic nebránilo v tom, začít karty vydávat ve velkém. Rok po uvedení karty ji vlastnil jeden milion zákazníků (Juřík, 2003, s. 43-44). V roce 1966 nabídla Bank of America vydávání své karty prostřednictvím dceřiné společnosti BankAmericard Service Corporation i ostatním bankám na základě licence. Nejznámějším vydavatelem se stala britská banka Barclays Bank (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 48). Později se ukázalo, že se zapojeným bankám nelíbí způsob vedení dceřiné společnosti ani to, že karta nese název BankAmericard. Začalo zdlouhavé jednání, na jehož konci byl vznik dvou nezávislých organizací. V roce 1970 byla založena National BankAmericard Inc (NABANCO) pro USA a v roce 1974 International BankAmericard Corporation (IBANCO) pro ostatní státy (Juřík, 2003, s. 51-53). V roce 1977 přijaly NABANCO i IBANCO nové názvy VISA USA a VISA International. Organizace nezměnily jen název společnosti, ale také název platební karty na VISA. Kamenem úrazu karet se stala vysoká míra jejich odcizování a zneužívání. Podvodníci vyráběli padělky, skupiny zlodějů vykrádaly přímo poštovní schránky. Problémy ovšem nastaly i na straně banky, která řádně neprověřovala své klienty, a karty tak rozesílala komukoli, dokonce i lidem, kteří si o kartu vůbec nezažádali. To vedlo k zavedení zákona, jenž zakazoval zasílání nevyžádaných karet (Juřík, 2012, s. 76).

Banky začaly reagovat na problémy spojené s kreditní kartou od Bank of America a American Express a snažily se analyzovat hlavní příčiny neúspěchu. Po této analýze vznikla myšlenka založit společný systém kreditních karet (Juřík, 2012, s.77). Vznikly tři skupiny bank, které si mezi sebou uznávaly platební karty. Všechny tyto bankovní skupiny se později spojily v jednu asociaci MasterCard. Jako první byla čtyřmi chicagskými bankami v roce 1965 založena Midwest Bank Card Association. Do roku 1967 tato asociace čítala 600 členů z Illinois, Indiany a Michiganu (Juřík, 2006, s. 69-70). Další skupinu založily tři newyorské banky s názvem Eastern States Bancard Association. Poslední asociací se stala California Bank Card Association v čele s Wells Fargo Bank. Skupina měla za cíl vytvořit společné technické zázemí, název karty a znak. Po různých analýzách a diskuzích vznikla karta s názvem MasterCharge. Do asociace se později začaly přidávat banky z Nevady a Oregonu. California Bank Card Association se tak přejmenovala na Western States Bankcard Association (WSBA). Během následujících měsíců získala dalších 200 členů. Také na východním pobřeží Spojených států se projevil zájem o založení bankovní skupiny. Na jeho počátku byla Marine Midland Bank. V roce 1966 svolal Karl. H. Hinke setkání, na kterém vznikla federace s názvem Interbank Card Association. Shodou okolností zvolily pro svoji kartu název Master Charge, stejně tak jako WSBA. Rozhodly se svůj název karty za 25 000 dolarů prodat WSBA a vlastní karty přejmenovala na Intercard a označili je symbolem „i“. Federace Interbank Card Association se stala velmi úspěšnou, neboť v roce 1967 vydala společnost 6 milionů karet, které platily ve 131 000 obchodech. Karl H. Hinke toužil po získání členů WSBA, a to se mu také povedlo. Společnost mu zpět prodala logo Master Charge za 300 000 dolarů (Juřík, 2003, s. 49). Do konce roku 1969 čítala společnost Interbank Card Association na 1207 bank (Juřík, 2006, s.73). Jedním z významných členů se v roce 1968 stala mexická banka Banco Nacional de México, což byl první zahraniční člen. Později se připojily i některé japonské banky. Ve stejném roce uzavřela Interbank partnerství se společností Eurocard, která zajišťovala získání nových členů v Evropě. Výroční konference v St. Louis přinesla mnohé inovace, například detailní výpis transakcí, splátkový kalendář nebo automaticky rozesílané upomínky. Dalším cílem bylo vytvoření provozních centrál, které by nekonkurenční činnosti, jako je rozesílání karet, soustředily na jedno místo. První takovým centrem se stala Eastern States Bankcard Association.

Po jejich vzoru taková centra založila například WSBA nebo National BankAmericard. (Juřík, 2012, s. 86-87)

2.2.3 Evropské začátky

Evropské banky byly se zaváděním platebních karet velmi opatrné. Viděly, že v USA karty přinášely velké ztráty, a proto měly strach karty zavádět. Nakonec Evropa platební karty přijala a z Francie a Velké Británie se brzo staly v tomto směru nejrozvinutější státy.

Ve Velké Británii byla nejdříve vydávána šeková záruční karta, která sloužila pro výběr hotovosti. V roce 1966 Barclays Bank vydala první kreditní kartu s názvem Barclaycard. Jednalo se o první kartu na území Velké Británie a Evropy. Vydání karty umožnila společnost BankAmericard, protože Barclays Bank poskytla licenci formou franchisingu. Další britské banky, mezi nimiž byla i National Westminster Bank, založily kreditní kartu s názvem Access. Později se staly členy společnosti Interbank Card Association a jejich karty tak byly platné na mezinárodní úrovni (Juřík, 2003, s. 55-57).

První karty vydaly ve Francii společnosti Diners Club a American Express. Stejně tak jako v Americe a ve velké Británii rostla i ve Francii kupní síla obyvatel a zvětšoval se počet lidí, kteří jezdili mimo své bydliště. Vznikla tak potřeba vyvinout platební kartu. Stalo se tomu v roce 1967, kdy se pět francouzských bank rozhodlo založit mezibankovní skupinu zvanou Carte Blue. Do roku 1970 kartu vlastnilo 437 000 lidí a byla přijímána ve 39 000 obchodech (Juřík, 2006, s. 93). Po delších jednáních se Carte Blue stala členem BankAmericard a její mezinárodní karty začaly užívat logo VISA (Juřík, 2012, s. 96). V roce 1975 byl vytvořen bankovní systém s názvem Carte Verde, později se tento systém stal součástí programu Carte Blue.

Významným státem z hlediska historie platebních karet se stalo také Švédsko. Cílem bylo zmenšit trh pro karty společností Diners Club a American Express a vznikly tak dvě nové karty. První z nich nesla název Rikskort a byla určená pro hotely a restaurace. Druhá karta s názvem Köpkort sloužila pro platby po Evropě. Z kreditní karty Rikskort se v roce 1965 stala holdingová společnost Eurocard International, jejímž členem se v letech 1974–1977 stal systém Access a Carte Verde. Ještě před vstupem těchto členů uzavřela Eurocard partnerství s americkou asociací Master Charge. Významným

datem se stalo 1. září 1992, kdy se Eurocard spojil s Eurocheque a vznikla nová společnost Europay International. (Juřík, 2003, s. 58).

Německo začalo přijímat platební karty až v 80. letech 20. století, do té doby dávaly německé banky přednost platbě eurošekem. Až v roce 1982 byla založena společnost GZS, která se stala jediným vydavatelem platebních karet. GZS uzavírala smlouvy o akceptování karet Eurocard/MasterCard s obchody v Německu. V roce 1996 začala také vydávat karty VISA a o tři roky později byly tyto karty akceptovány v obchodech (Juřík, 2003, s. 59-60).

Po druhé světové válce měla Amerika značný vliv na Japonsko. Do Japonska proudil příliv amerických turistů, kteří zde používali kreditní karty. Proto se v roce 1961 rozhodla japonská banka Sanwa Bank založit společnost Japan Credit Bureau (JCB). Z počátku se společnost zaměřovala pouze na domácí trh až v 80. letech se začala prosazovat i na zahraničních trzích. V roce 1991 kartu přijímalo 400 000 tisíc zahraničních obchodů (Juřík, 2006, s. 93). Ve druhé polovině 90. let začaly kartu JCB vydávat i některé zahraniční banky, především ty evropské (Schlossberger a kol., 2000, s. 190).

Do Československa se platební karty dostaly až v roce 1968 a to prostřednictvím cestovní kanceláře Čedok, která se stala obchodním zástupcem Diners Club. Cizinci tak mohli v Československu karty používat ve vybraných hotelech, restauracích a v několika málo obchodních sítích. První platební kartu vydala pro Čechoslováky Živnostenská banka roku 1988. Tato karta sloužila k výběru poukazů obchodu Tuzex. V lednu 1991 Komerční banka požádala o vstup do asociace EuroCard/MasterCard. Komerční banku následovaly i další banky jako ČSOB nebo Investiční banka. Banky chtěly nejprve vybudovat infrastrukturu pro karty EuroCard/MasterCard a později až pro karty VISA (Juřík, 2012, s. 179-181).

2.3 Další vývoj platebních karet a jejich současnost

Základy pro platební karty se utvořily v 50. a 60 letech 20. století. Největší rozvoj zaznamenaly tyto platební prostředky mezi 70. a 80. lety. V 90. letech rozvoj pokračoval, a to zejména v oblasti technologické. V současné době se za hlavní karetní systémy považují karetní značky VISA, MasterCard, American Express, Diners Club a JCB (Schlossberger a kol., 200, s. 191-192). S dalším rozvojem platebních karet

banky přišly na to, že by bylo vhodné vytvořit jednotný standard pro vydávání a používání karet. V roce 1994 společnosti Europay, MasterCard a VISA vytvořily jednotný mezinárodní standard s názvem EMV. Na konci 20. století měly asociace MasterCard a VISA nejsilnější postavení na trhu s platebními kartami. Z toho důvodu musely společnosti jako Diners Club nebo American Express uzavírat strategické dohody, aby se na trhu udržely. S postupujícím vývojem nových technologií přišly VISA a MasterCard s placením prostřednictvím platební karty na internetu a také s bezkontaktním placením. Platební karty jsou v současné době hojně využívaným platebním prostředkem, bez kterého si spousta lidí nedokáže představit život (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 54-58).

3 Druhy platebních karet

Platební karty prošly celou řadou změn. Dříve se vydavatelé platebních karet snažili, aby se jejich karty od konkurence co nejvíce odlišovaly, například tvarem, vzhledem nebo velikostí. V současné době je požadavkem sjednocení karet tak, aby byly univerzální. Dnes se karty odlišují spíše doplňkovými službami, které banky poskytují. I přesto lze platební karty dělit do kategorií podle různých kritérií. Možné je rozdělení podle způsobu zúčtování, provedení záznamu dat na kartě, oblasti použití nebo rozsahu služeb. Tabulka 1 zobrazuje přehledně hlediska rozdělení platebních karet. V následujících podkapitolách bude uvedena charakteristika jednotlivých druhů platebních karet.

Tabulka 1: Druhy karet

Členění	Druh karty
Podle způsobu zúčtování	<ul style="list-style-type: none"> • Charge card • Kreditní karty • Debetní karty • Předplacené karty
Podle provedení záznamu dat	<ul style="list-style-type: none"> • Karty s magnetickým proužkem • Čipové karty • Hybridní karty • Laserové karty
Podle možnosti použití	<ul style="list-style-type: none"> • Bankomatové karty • Šekové záruční karty • Platební karty
Podle teritoria	<ul style="list-style-type: none"> • Tuzemské karty • Mezinárodní karty
Podle uživatele	<ul style="list-style-type: none"> • Osobní karty • Služební karty
Podle rozsahu služeb	<ul style="list-style-type: none"> • Základní karty • Specializované karty • Prestižní a výběrové karty • Zvláštní platební karty
Podle typu písma	<ul style="list-style-type: none"> • Karty s hladkým tiskem • Karty embosované
Podle vydavatele	<ul style="list-style-type: none"> • Bankovní karty • Nebankovní karty
Podle kartového modelu	<ul style="list-style-type: none"> • Model se třemi účastníky • Model se čtyřmi účastníky

Zdroj: Vlastní zpracování dle Schlossberger, 2012, s. 136

3.1 Členění platebních karet podle způsobu zúčtování

Podle tohoto hlediska se rozdělují karty na čtyři typy. Jedná se o charge, kreditní, debetní a předplacené karty, které jsou také známé jako hodnotové (Jílek, 2013, s. 515–519). Toto rozdělení je dáno tím, jak se banka dostane k penězům, které klient pomocí karty utratí. Rozdíl těchto karet je v tom, kdy a jak je bankovní účet skutečně zatížen platbou (Kastnerová, 2016, s. 133).

3.1.1 Charge card

Charge card je jednou z nejstarších platebních karet a předcházela tak vzniku karet kreditních a debetních. Hlavním cílem zavedení těchto karet bylo, aby si zákazník koupil více zboží nebo dokonce zboží dražší. Karta totiž umožňuje splacení částky až na konci měsíce po obdržení výpisu (Juřík, 2001, s. 44). Charge karty byly vydávány pouze prověřeným tzv. bonitním klientům. Bylo to z toho důvodu, že zde byla větší jistota zaplacení celkové částky na konci měsíce. Karta je tedy jistým rizikem pro banku, která nikdy neví, zda klient své závazky splatí nebo ne. Podstatou této karty je odložené splacení celkové částky za provedené platby (Kantnerová, 2016, s. 133). Na konci měsíce přijde klientovi výpis všech jeho provedených transakcí. Celkovou uvedenou částku je povinen splatit najednou ve stanovené lhůtě. Většinou se jedná o 14–30 dnů (Dvořák, 2005, s. 381). Částku lze zaplatit buď bankovním převodem anebo je bance povoleno provádět inkaso z účtu. Charge karty v současné době vydávají společnosti JCB, Diners Club a American Express. Placení těmito kartami je jednoduché a bezpečné. Klienti bank využívají tyto karty především při služebních cestách nebo dovolených. Nemusejí tedy myslet na to, kde si mohou peníze vyzvednout. Karta je pro klienty užitečná také v případě neočekávaných výdajů.

3.1.2 Kreditní karty

Při používání kreditní karty nečerpají klienti peníze ze svého běžného účtu, ale čerpají revolvingový spotřebitelský úvěr od banky. Karta je tedy jak platební, tak úvěrový nástroj. (Internet Info, 2020). Od charge karty se kreditní karta liší tím, že po obdržení výpisu našich provedených transakcí není klient povinen splatit celou dlužnou částku najednou. Klient má přesně stanovený úvěrový limit a také minimální částku, kterou musí měsíčně uhradit. Bývá to obvykle mezi 3 % - 10 % z celkové dlužné částky (Juřík,

2001, s. 47). Zbylou neuhrazenou částku klient hradí ve stanoveném počtu měsíčních splátek. Kreditní kartu můžeme využívat jak pro placení zboží a služeb, tak pro vybírání peněz z bankomatu. Než banka vydá kreditní kartu klientovi, provádí jeho analýzu tzv. credit scoring. Tato analýza zkoumá příjmy klienta, závazky vůči dalším institucím, jeho majetkové poměry a další základní údaje, jako je zaměstnání nebo bydliště (Schlossberger a kol., 2000, s. 197).

3.1.3 Debetní karta

Debetní karta je jedna z nerozšířenějších platebních karet v České republice. Karta je přímo propojená s běžným účtem, který je vedený v bance (Peníze.cz, 2000). Při používání debetní karty jsou čerpány peníze přímo z účtu. Celková částka transakce může být pouze do výše disponibilního zůstatku běžného účtu (Jílek, 2013, s. 515). Od charge a kreditní karty se liší tím, že proběhne okamžité zatížení účtu. V dnešní moderní době to znamená okamžité stržení částky. V dřívější době tomu tak ale nebylo a zúčtování transakce mohlo trvat dokonce i týden. Debetní karty lze rozdělit podle způsobu jejich zúčtování.

- **přímé (online debit)** – při tomto zpracování probíhá autorizace plateb. Platba peněžní částky je zajištěna PINEM. Poté jsou peníze okamžitě strženy z účtu.
- **nepřímé (off-line debit)** – u tohoto druhu probíhá autorizace podpisem. Nepřímé zpracování je typické pro použití karty v tzv. imprinterech. Platba proběhne s 2–3denním zpožděním (Jílek, 2013, s. 516).

3.1.4 Předplacené karty

Předplacená karta je založena na systému elektronické peněženky. Karta má v sobě zabudovaný čip, na který se nahrají peněžní prostředky. Jedná se vlastně o podobný způsob, na kterém fungují například předplacené telefonní karty. S elektronickou peněženkou klienti zpravidla platí pouze drobné částky (Revenda, Mandel, Kodera, Musílek & Dvořák, 2012, s. 111). S touto kartou lze v obchodě platit u speciálních samoobslužných terminálů, které jsou určeny pro platbu pomocí elektronické peněženky. Zúčtování platby probíhá v off-line režimu (Jílek, 2013, s. 518–519).

3.2 Členění platebních karet podle provedení záznamu dat, technologie

Data mohou být na platební kartě zaznamenána pomocí různých technologií a podle toho karty dělíme na karty s magnetickým pruhem, čipové, laserové a hybridní.

3.2.1 Karty s magnetickým pruhem

Magnetický proužek se u platebních karet začal využívat až v 70. letech 20. století. Tento proužek se nachází na rubu karty. Jsou v něm uloženy identifikační údaje o uživateli a dále data o provedených transakcích (Máče, 2006, s. 60). Proužek má tři zaznamenávací stopy a kapacita je stanovena na 1288 bitů. Magnetický proužek je detailně popsán v kapitole 1.1 Náležitosti platební karty. Nevýhodou je snadné narušení magnetického proužku a tím pádem znehodnocení dat v něm obsažených (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 65).

3.2.2 Čipová karta

Čipová karta je vybavena pouze malým čipem, magnetický proužek chybí. Umístění čipu, fyzikální charakteristika a elektronické rozhraní je dáno mezinárodními standardy, konkrétně se jedná o normy ISO 7816-1 a 7816-5. Dále je karta upravená standardem, který je známý pod názvem EMV. Tento standard je platný pro karty, které jsou vydávány pod záštitou VISA a MasterCard. Pro vydavatele těchto karet to znamená, že jsou povinni nahrazovat platební karty s magnetickým proužkem platebními kartami s čipem (Schlossberger, 2012, s. 140). Čip je umístěn na přední straně karty a je zabudován přímo pod povrchem plastiku. Komunikace čipu a platebního terminálu může být zajištěna dvojím způsobem. Buď pomocí normalizovaných kontaktních plošek, poté se karty nazývají jako kontaktní. Druhým způsobem je komunikace pomocí radiových snímačů. Platební karty s touto technologií komunikace označujeme jako bezkontaktní (Schlossberger a kol., 2000, s. 200). U čipových karet probíhá ověření transakce pomocí PINu. To je osobní identifikační číslo klienta, které je čtyřmístné a dále slouží jako ochrana platební karty (Máče, 2006, s. 60). Hlavní výhodou čipových karet je zejména vyšší bezpečnost. Platební karty jsou lépe chráněné proti zneužití jinou osobou. Dalšími benefity této karty jsou nižší provozní náklady a širší využití karty, jako je elektronická peněženka nebo přidání aplikací do čipu pro realizaci věrnostního

programu (Schlossberger, 2012, s. 141). Čipové karty můžeme dále členit na paměťové karty, logické karty a inteligentní karty (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 66–67).

3.2.3 Hybridní karta

Tato karta je opatřena jak magnetickým proužkem, tak i čipem. Je to tedy kombinace dvou výše uvedených karet. Tyto karty vznikly z kvůli přechodu z technologie magnetického proužku na čipovou technologii. Tento přechod je zdlouhavý, a proto banky vytvořily kartu hybridní. Dalším důvodem existence těchto karet je jejich použití mimo Evropský hospodářský prostor a dále také fakt, že obchodník nemusí být vybavený čtečkou karet s čipovou technologií (Schlossberger, 2012, s. 141).

3.2.4 Laserové karty

Záznam na kartu se provádí pomocí laserové technologie. Data jsou tzv. vypalována do podkladové vrstvy platební karty. Výhodou laserové karty je její vysoká kapacita záznamu. Velkou nevýhodou je velmi jednoduché okopírování dat z karty. Data zaznamenaná pomocí laserové technologie nelze smazat ani je měnit (Máče, 2006, s. 60).

3.3 Členění platebních karet podle možnosti použití karty

Toto rozdělení platebních karet je dáno tím, kde lze kartu použít. Pro výběry z bankomatu slouží bankomatová karta, následuje karta univerzální a posledním druhem je šeková záruční karta, která byla v roce 2004 zrušená.

3.3.1 Bankomatová karta

Jedná se o platební kartu, se kterou můžeme vybírat pouze hotovost z bankomatu. Nelze s ní platit zboží či služby v obchodech ani vybírat hotovost na přepážkách bank. Bankomatové karty mívají spíše hladký tisk a jsou opatřeny magnetickým proužkem (Schlossberger, 2012, s. 141).

3.3.2 Šeková záruční karta

V současné době se šekové záruční karty nevydávají. Tento produkt byl 1. 2. 2004 zcela zrušen. Záruční karta nesplňovala předepsané ISO normy, a to hlavně proto, že na ní bylo uvedeno číslo účtu, ke kterému byla vydaná, a nikoliv číslo karty. Tuto kartou nešlo použít k placení zboží nebo služeb. Byl to spíše doklad, který zaručoval předkládaný šek (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 72).

3.3.3 Platební karta (univerzální)

Platební karta je univerzální nástroj bezhotovostního platebního styku. Pomocí karty můžeme platit za zboží a služby, vybírat peníze z bankomatu nebo na přepážkách bank a můžeme s ní platit také online.

Dalším druhem platební karty je předplacená karta, která spadá jako do členění podle způsobu zúčtování transakcí, tak do členění dle možnosti použití. Předplacená karta je blíže představená v podkapitole 3.1.4.

3.4 Členění platebních karet podle teritoria

Dříve byly karty, ať už věrnostní či platební, platné pouze v určité obchodní síti. Nebyly tedy použitelné celosvětově. S rozvojem karet se začala rozvíjet i technologie. Platební karty se tak daly posléze použít po celém světě.

Tuzemské platební karty (národní) se dají využít pouze v daném státě. Jedná se například o bankovní karty, které jsou použitelné jen v bankomatech určité banky nebo věrnostní karty určité obchodní sítě. S tuzemskou kartou jsou také spojené nižší poplatky (Dvořák, 2005, s. 381). Na tuzemský kartách bývá například nápis „Valid only in Czech Republic“, což znamená, že je karta platná pouze na území České republiky (Schlossberger a kol., 2000, s. 208).

Mezinárodní karty jsou platné celosvětově, nejsou tedy nijak teritoriálně omezené. V současné době je tento druh karty nejrozšířenější. Jsou s nimi spojeny běžné doplňkové služby (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 77).

3.5 Členění platebních karet podle uživatele

Osobní karty jsou určeny pro fyzické osoby, které platební kartu využívají pro své soukromé účely (Kantnerová, 2016, s. 132). Jsou vydávány na jméno držitele k osobnímu účtu a jsou nepřenositelné. Těmito kartami platíme za běžné výdaje a potřeby (Dvořák, 2005, s. 383).

Služební karty jsou vydávány zejména pro zaměstnance, členy orgánů nebo živnostníky. Na přední straně karty je kromě čísla karty uveden název společnosti, ke které držitel karty přísluší. Pomocí těchto karet můžeme hradit cestovní výdaje zaměstnance nebo výdaje na služební obědy či večeře (Schlossberger, 2012, s. 139). Mezi výhody služební karty patří lepší kontrola služebních výdajů zaměstnance, hrazení neočekávaných výdajů a zaměstnavatel také nemusí pro zaměstnance vyzvedávat hotovost z bankomatu.

3.6 Členění platebních karet podle rozsahu služeb

Základní karty jsou mezi populací nejvíce rozšířené. Jsou vydávány k běžnému účtu a pomocí těchto karet lze vybírat hotovost z bankomatu nebo platit v obchodech. Příkladem základní karty jsou karty Maestro, VISA Classic Card nebo VISA Electron (Juřík, 2001, s. 53).

Specializované karty se od základních karet liší tím, že mají vyšší přidanou hodnotu. Jedná se o vyšší limity při bezhotovostním placení nebo při výběru z bankomatu, dále zařazení do věrnostního programu banky nebo různá doplňková pojištění. Mezi specializované platební karty patří například Corporate Card nebo Business Silver Card (Schlossberger, 2012, s. 142).

Prestižní a výběrové karty jsou podobné předchozím. Klientům je zde poskytnuta nějaká vyšší hodnota. Do této skupiny spadají karty zlaté a platinové, jedná se o Gold Card nebo Premier Card. Nabídka nadstandardních služeb je zde více specifická a může se lišit podle vydavatele karty. Jako doplňkové služby jsou nabízeny slevové bonusy v hotelech, restauracích a půjčovnách, dále přednostní odbavení na letištích, úrazové a cestovní pojištění, pojištění léčebných výloh v zahraničí nebo vstupy do prestižních klubů (Schlossberger, 2012, s. 142). Prestižní karta je vydávána pouze finančně

zajištěným klientům. O výběrovou kartu klient nemůže požádat sám, ale nabízí ji banka klientům, a to pouze těm nejlepším (Juřík, 2001, s. 53-54).

Zvláštní platební karty lze dále rozdělit na dva druhy, a to na co-branded a affinity karty. Tyto platební karty jsou vydávány v kolaboraci s další institucí (Schlossberger, 2012, s. 142).

- Co-branded karty – jsou vydávány bankou ve spolupráci s dalším subjektem, jedná se především o letecké společnosti, cestovní kanceláře nebo prodejce automobilů. Oběma zainteresovaným subjektům toto spojení přináší jisté výhody. Pro banku je to především získání nových klientů. Pro spolupracující společnost je to zvýšení tržeb, pokles nákladů, které by byly spojené s vlastním karetním systémem. Co-branded karta je také reklamou pro společnost. Držitel této karty má možnost využívat zvýhodněných nabídek spolupracující společnosti a má doklad o loajalitě k dané firmě (Dvořák, 2005, s. 383–385).
- Affinity karta – tato platební karta funguje na stejném principu jako co-branded karta s tím rozdílem, že spolupracujícími subjekty jsou nepodnikatelská organizace. Jsou to charitativní organizace, nadace nebo různá sdružení. Výhody pro všechny tři strany jsou stejné jako u přechodného druhu platební karty. Je zde přidána hodnota pro držitele karty, který může mít dobrý pocit z toho, že používáním své karty pomáhá dobré věci (Schlossberger, 2012, s. 143).

Platební karty lze dále členit podle vydavatele, typu písma, nebo kartového modelu. Podle vydavatele se rozlišují karty na bankovní a nebankovní. **Bankovní karty** jsou vydávány pouze bankami, které vlastní bankovní licenci. Naopak **nebankovní karty** vydávají asociace bez bankovní licence. Příkladem je Diners Club nebo American Express. Ovšem tyto banky mohou poskytnout svoji firemní licenci jinému bankovnímu subjektu, který poté vydává bankovní karty pod jejich hlavičkou. Dle typu písma se karty dělí na **embosované** nebo s **hladkým tiskem** (Schlossberger, 2012, s. 139-140). Podle kartového modelu lze karty rozlišit na model se **třemi účastníky** nebo se **čtyřmi účastníky**. V prvním zmíněném modelu vystupují tři strany: držitel karty, obchodník a vlastník modelu. V modelu se čtyřmi účastníky figurují tyto strany: držitel karty, banka držitele karty, banka obchodníka a samotný obchodník (Jílek, 2013, s. 519).

4 Ochrana platebních karet a rizika s nimi spojená

S rozvojem platebních karet se začala rozšiřovat kriminalita spojená s paděláním nebo odcizením platebních karet. Už v počátcích banky zaznamenávaly peněžní ztráty, které vznikaly v důsledku zneužívání platebních karet. Nejvíce rozšířenou metodou zneužití platební karty bylo její odcizení při doručování poštovní společností. Většinou se jednalo o kreditní karty, které pachatel využíval k placení služeb, účty za tyto služby však byly účtovány původnímu majiteli. S rozvojem technologií začaly vznikat mnohem vyspělejší zabezpečovací technologie platebních karet. V současné době je snaha o to, aby případní pachatelé museli na paděláním platebních karet vyvinout velké finanční náklady a také čas. Vývoj ochranných technologií se nesmí nikdy zastavit a musí jít stále kupředu. Náklady, které jsou bankami vynaloženy na prevenci proti paděláním, nesmí přesáhnout úroveň ztrát (Juřík, 2001, s. 88).

Ochranné prvky lze rozdělit na primární a sekundární. **Primární prvky** jsou takové, které jsou snadno ověřitelné. Obchodník je tedy může zkontrolovat přímo na místě. Jedná se například o podpis na podpisovém proužku, hologram nebo barevnost karty. Mezi **sekundární prvky** patří mikrotext a UV barvy. Dále lze provést prověření karty pomocí speciálních zařízení. Mezi tyto náročnější metody patří použití materiálu, který není běžně dostupný, dále speciální a obtížně padělatelné prvky (laserová graviatura) a v neposlední řadě zvláštní ochrana dat (Juřík, 2003, s. 228).

4.1 Fyzická ochrana

Fyzická ochrana je taková, která je přímo uvedená na plastiku karty. Mezi prvky fyzické ochrany patří:

- **hologram** – nebo také trojrozměrný obraz. Tento ochranný prvek mění svůj tvar a barvu podle úhlu světla. Hologram se nachází na zadní straně platební karty a podle druhu asociace je tam vyobrazena buď letící holubice, nebo spojené zeměkoule. Napodobení hologramu vyžaduje velké finanční náklady.
- **mikrotext** – jedná se o mikroznaky, které nejsou čitelné pouhým okem. Nejčastěji bývá mikrotext umístěn do loga společnosti nebo do hologramu. Kopírovací zdroje tento text nedokáží zachytit.
- **kódové rozmístění dat na magnetickém proužku** – data jsou zaznamenána do tří stop magnetického proužku podle definovaných pozic.

- **ultrafialový tisk** – jedná se o speciální tisk. Údaje se objeví jen pod ultrafialovým světlem. U karet MasterCard se jedná o potisk MC a u VISA se jedná o letící holubici.
- **uvádění kódů CVC a CVV** – tento kód se nachází na zadní straně karty, v podpisovém proužku. Jedná se o třímístný kód, který je určený pro platby kartou na internetu.
- **speciální papír a podtisk** – podpisový proužek je vyroben ze speciálního materiálu, který je citlivý na chemické a mechanické změny. Při pokusu o změnu podpisu, je proužek podtištěn slovem Void, což identifikuje pokus o padělání karty.
- **podpisový proužek**
- **čip** – je umístěn na přední straně karty a obsahuje všechna data o platební kartě a majiteli.
- **uvedení čísla BIN** (Schlossberger a kol., 2000, s. 234).

4.2 Systémová ochrana

Do systémové ochrany patří takové prvky, které jsou přímo spojené s používáním platební karty. Patří sem:

- **PIN (Personal Identification Number)** – jedná se o čtyřmístné číslo, které slouží k identifikaci a ověření držitele karty. PIN zadáváme například při platbě kartou za služby nebo při výběrech z bankomatu. Toto čtyřmístné číslo je generováno podle tajného algoritmu. PIN se zasílá klientovi odděleně od platební karty.
- **biometrické údaje** – držitel karty se identifikuje pomocí jednoznačných identifikačních údajů, které jsou pro každou osobu jedinečné. Mezi biometrické metody patří umístění fotografie na kartu, otisk prstu, rozbor podpisu, DNA nebo záznam sítnice oka. V současné době jsou biometrické údaje hojně využívány k ověření klienta. Nevýhodou jsou vysoké náklady na tyto technologie a jedná se o zásah do soukromí klienta.
- **model chování držitele karty** – systém zaznamenává veškeré transakce držitele karty a na základě těchto získaných dat je schopen určit, zda se například nejedná o podvodnou platbu.
- **databáze rizikových klientů** (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 116-117).

4.3 Druhy rizik

S používáním platebních karet souvisí určité druhy rizik. Mezi nejrozšířenější rizika patří zneužití a odcizení platební karty. Při používání karty je tedy dobré dbát na základní bezpečnostní pravidla.

- **zneužití platební karty** – zneužití platební karty může provést osoba blízká nebo osoba cizí. V případě blízké osoby se většinou jedná o rodinné příslušníky nebo spolupracovníky. Tito lidé mají snadný přístup ke kartě a k jejím údajům (Internet Info, 2008).
- **libanonská smyčka** – v tomto případě je do bankomatu, přesněji do otvoru na platební kartu, nainstalována zábrana. Klient vloží kartu do bankomatu, vyzvedne peníze, ale platební kartu zpět z bankomatu nedostane. Odchází tak do nejbližší banky, aby požádal o vrácení karty. Podvodník využije této chvíle, odstraní zábranu z bankomatu a odchází s platební kartou klienta (Juřík, 2003, s. 226).
- **zneužití nedoručené karty** – banky v České republice posílají platební karty prostřednictvím pošty. Během doručování zásilky může dojít k jejímu odcizení a následnému zneužití karty. V dnešní době jsou však karty během doručování zablokovány a nedají se tak použít k placení (Juřík, 2001, s. 91).
- **podvodná žádost o kartu** – podvodné žádosti o kartu předchází odcizení osobních údajů klienta, jedná se například o krádež občanského průkazu. S tímto odcizeným občanským průkazem se podvodník následně prokáže při žádosti o kartu, nejčastěji o kreditní. Podvodník bez problémů používá kartu, ale účty s ní spojené chodí k úhradě poškozenému jedinci (Internet Info, 2008).
- **dotekové senzory** – na číselnou klávesnici bankomatu je umístěn dotykový senzor, který snímá zadávání PINu. Proti tomuto riziku neexistuje žádná obrana. Jedinou prevencí je, dobře si před samotným výběrem bankomat prohlédnout a zjistit, zda nejsou některé jeho části špatně namontované (Internet Info, 2010).
- **skrytá kamera** – účelem skryté kamery je získání PINu. Tento způsob zneužití bývá dále doprovázen skimmingem, což je okopírování dat z platební karty (Internet Info, 2010).

4.4 Základní bezpečnostní pravidla

Zneužití nebo odcizení platební karty je možné předejít dodržováním jednoduchých pravidel. Tím nejzákladnějším je, nikdy a nikomu nesdělovat PIN karty. V žádném případě by neměl být napsaný PIN přímo u karty. Jestliže si držitel karty potřebuje čtyřmístný kód zapsat, měl by ho uschovávat ho na odlišném místě, než platební kartu (Česká spořitelna, 2020). Při zadávání PINu u bankomatu je důležité zakrývat číselnou klávesnici druhou rukou nebo například kabelkou. U bankomatu může být nainstalovaná skrytá kamera a tím, že je klávesnice zakrytá se zabrání podvodníkovi v získání našeho PINu (Raiffeisenbank, 2020).

Platební karta je nepřenosná a neměla by být nikomu půjčována. O kartu je třeba se náležitě starat a uchovávat ji na bezpečném místě. Při placení u obchodníka za služby nebo zboží kartu nepouštějte z ruky. Vyžaduje-li platba propůjčení platební karty obchodníkovi, kartu nespouštějte z očí a bedlivě hlídejte provádění transakce. Po provedení platby si zkontrolujte, zda je karta nepoškozená a především, že vám byla vrácena vaše karta (Media Solution, 2020).

Dalším jednoduchým způsobem ochrany je pravidelná kontrola výpisů z účtu. Při nalezení podezřelé transakce, u které si držitel karty není vědomí, že by ji provedl, je nutné kontaktovat příslušnou banku. Dále je důležité nastavit takové limity, které vlastník karty opravdu potřebuje. Čím nižší limity, tím lépe pro držitele (ČSOB, 2020).

V případě, kdy dojde k odcizení nebo zneužití platební karty je nutné tuto skutečnost ihned oznámit bance a nechat kartu zablokovat. To lze provést přes telefonní linku nebo přímo osobně na pobočce. Pro všechny případy je dobré mít kartu pojištěnou proti odcizení a zneužití.

5 Způsoby použití platebních karet

Dříve se daly platební karty používat jen k placení zboží a služeb. V dnešním světě však mají platební karty mnohem širší okruh využití. Více možností využití karet je zapříčiněno rozvojem technologií. Mezi základní způsoby použití patří již zmíněné platby za zboží a služby, výběr hotovosti z bankomatu, platby kartou přes internet, výběr hotovosti po předložení karty nebo transakce MO/TO. Se všemi způsoby použití platební karty souvisí autorizace a následné zúčtování transakce. Proto nejprve bude uvedeno, jak probíhá ověření, přenos a vypořádání plateb.

5.1 Realizace karetních operací

Každá transakce musí projít třemi fázemi a těmi jsou autorizace, přenos do clearingového centra a vypořádání plateb mezi bankami. Podle INIZIO (2020) je „*autorizace transakce platební karty ověření skutečnosti, zda je možné s platební kartou provést požadovanou transakci.*“ Znamená to tedy ověření finančního krytí transakce. Ověření lze provést buď telefonickým dotazem, nebo v případě napojení banky na autorizační síť probíhá ověření zcela automaticky. Při autorizaci musí klient zadat PIN (Máče, 2006, s. 58-59).

Přenos dat o transakci do clearingového centra je uskutečňován prostřednictvím počítačové sítě, na kterou jsou jednotlivé bankovní instituce napojeny. V clearingovém centru probíhá vypořádání mezi vydavatelskou a zpracovatelskou bankou. Každá zúčastněná banka dostane seznam uskutečněných plateb, které jdou ve prospěch nebo na vrub účtů klientů (Dvořák, 2005, s. 381).

Poslední fází je settlement neboli zúčtování sumárních částek, které jsou výstupem z clearingového centra. Salda zúčtovávají banky pomocí tzv. nostro účtů, které jsou vedené u zúčtovací banky. Banky následně zatíží účty svých klientů podle toho, zda se jedná o platbu příchozí nebo odchozí (Máče, 2006, s. 59).

5.2 Výběr z bankomatu

Vzniku prvního bankomatu předcházela problém s otevírací dobou bank. Bankovní instituce měly krátkou otevírací dobu a klienti si nemohli vyzvedávat peníze podle potřeby. V roce 1965 přišel John Shepard Baron s myšlenkou prvního bankomatu.

Tento nápad představil řediteli banky Barclays Bank, kterému se nápad zalíbil. Vývoj tohoto vynálezu trval až do 27. června 1967, kdy byl oficiálně představen první bankomat. Klientům po zadání PINu a vložení děrného štítku vydal hotovost ve výši 10 GBP. Tyto bankomaty se označují jako bankomaty tzv. první generace. V roce 1967 přišel s myšlenkou bankomatu také Američan Don Wetzel, který chtěl, aby bankomat uměl převádět peníze mezi účty nebo příkazy k úhradě. V roce 1969 byl uveden do provozu bankomat v Chemical Bank. Ten vydával klientům bankovky v hodnotě 25 USD. Byla zde použita technologie magnetického proužku a PINu. O čtyři roky později přišel Wetzel s novým prototypem bankomatu, který uměl peníze přijímat a dále převádět mezi účty klientů. Vývoj bankomatů se nezastavil, a tak v 80. letech 20. století vznikla třetí, čtvrtá a pátá generace (Juřík, 2003, s. 86–91).

Dříve bankomaty pracovaly v off-line režimu. Dnes už všechny bankomaty pracují výhradně v on-line režimu. To znamená, že jsou napojeny na autorizační centrum a ověření transakce tak probíhá velmi rychle a snadno (Dvořák, 2005, s. 377). Výběr z bankomatu je hotovostní operace a umožňuje přístup k peněžním prostředkům na běžném účtu (DuoFinance.cz, 2020). Při výběru z bankomatu je nutné nejprve vložit platební kartu, následně zadat PIN a poté si v menu navolit jakou požadovanou částku v preferovaných bankovkách. Poté probíhá autorizace transakce, po schválení bankomat vydá zpět kartu, následně hotovost a případně stvrzenku, na které je uvedená částka výběru a konečný zůstatek na běžném účtu (Internet Info, 2021).

Bankomaty lze rozdělit na jednoúčelové, to jsou takové bankomaty, ve kterých je možné pouze vybírat hotovost a víceúčelové, které poskytují různé doplňkové služby, jako je vkládání hotovosti nebo dobíjení telefonu (Dvořák, 2005, s. 377). V České republice nabízejí bankomaty následující služby (Česká spořitelna, 2021):

- výběr hotovosti nebo vklad hotovosti,
- změna PIN kódu karty,
- zobrazení limitů karty,
- dobíjení kreditu,
- zobrazení zůstatku na běžném účtu,
- zřízení a zrušení trvalých příkazů,
- platba složenek a faktur,
- dobíjení Plzeňské a Karlovarské karty.

5.3 Bezhotovostní placení

Bezhotovostní placení znamená, že při transakcích nejsou využity žádné fyzické peníze. Tento způsob placení je tedy oproti hotovostnímu levnější. Je to dáno tím, že nemusí být vynaloženy náklady na výrobu peněz, jejich skladování, převážení, dávání do oběhu. Navíc odpadá úkon přepočítávání peněz při převzetí (Media Solution, 2021). V dnešní době lze bezhotovostně platit prakticky všude. Nejčastěji se platí bezhotovostně pomocí debetní nebo kreditní karty. Existují však i platby pomocí telefonu nebo hodinek. Při placení se přikládá karta k platebnímu terminálu, v případě, že se jedná o částku vyšší než 500 Kč zadává se PIN, poté se platba autorizuje, a když je vše v pořádku, transakce se dokončí. Z běžného účtu jsou strženy příslušné peněžní prostředky (SiteOne, 2020).

Podmínkou pro realizování bezhotovostního platební styku je, že příslušný obchodník nebo obchodní místo mají s bankou uzavřenou smlouvu o akceptaci platebních karet. Obchodník musí být také vybaven buď imprinterem, nebo platebním terminálem. Imprinter slouží pro mechanický přenos dat. Tento způsob může být použit pouze u platebních karet, které jsou embosované. Pomocí imprinteru se na účtenku otisknout údaje z karty klienta a dále údaje obchodníka. Doklad musí být opatřen datumem, částkou, typem zboží, a hlavně podpisem klienta. Takto zpracovaný doklad musí obchodník poslat bance, která mu pak pošle peněžní prostředky. Mnohem rychlejším a lepším způsobem je elektronický přenos dat, který se uskutečňuje pomocí platebního terminálu. Zařízení je přímo napojené na autorizační síť a vše tedy probíhá online. Do terminálu lze kartu přímo vložit, v případě bezkontaktních karet stačí pouze přiložit (Schlossberger & Hozák, 2005, s. 28-29).

5.4 Cash Back

Jedná se o službu, která je poskytována v obchodech a nahrazuje výběry hotovosti z bankomatu. Při placení kartou za zboží lze požádat o vyplacení peněz z účtu. Nejvyšší částku, kterou může obchodník vyplatit, jsou 3000 Kč (Komerční banka, 2020). Tato služba nebývá zatížena poplatkem a je tak výhodnější než výběr z bankomatu, který zpoplatněn bývá. Výhodou pro obchodníka je, že nemá v pokladně vysoký obnos hotovosti (Dvořák, 2005, s. 379).

5.5 Cash Advance

Hotovost lze získat po předložení karty také na pobočkách bank, ve směnárnách nebo v mezinárodních hotelech. Tato služba není pro klienty výhodná, protože je zatížena vysokým poplatkem. Cash Advance je využíváno v případech, kdy není k dispozici bankomat. Klient předloží platební kartu a s ní i průkaz totožnosti, transakce musí být v každém případě autorizovaná (Dvořák, 2005, s. 378-379 a Máče, 2006, s. 57).

5.6 Online platba kartou

Při placení kartou na internetu je důležité vybírat obchody a e-shopy, kterou jsou věrohodné. Tak je možné snadno předejít ztrátě finančních prostředků. Samotná platba kartou je jednoduchá a zvládne ji každý. Prvním krokem je povolení plateb na internetu (DuoFinance, 2021). V průběhu objednávky je nutné vybrat typ platby: online platba kartou. Po odeslání objednávky se objeví platební brána, do které se vyplní číslo karty, datum platnosti a kód CVC. Platba musí být potvrzena šestimístným kódem, který přijde v SMS zprávě na mobilní telefon. Jedná se o technologii 3D Secure. Po dokončení platby získá obchodník odeslané peníze (GOPAY, 2020).

5.7 Transakce MO/TO

Tyto transakce platební kartou jsou uskutečňovány na dálku, to znamená prostřednictvím telefonu nebo emailu. Tohoto způsobu placení se využívá při rezervacích ubytování nebo telefonické objednávce. Nejdříve je nutné MO/TO platby na kartě povolit, je také vhodné nastavit pro tento typ transakcí nějaký omezující denní limit. Protože vlastník karty sděluje číslo karty, datum její platnosti a třímístný kód CVC, je vhodné z důvodu bezpečnosti po transakci MO/TO tuto funkci na kartě deaktivovat (MONETA Money Bank, 2020).

6 Trh platebních karet v České republice

Tato kapitola se zaměřuje na to, kolik se v České republice vydá platebních karet, jaký objem plateb se kartami zaplatí, které banky jsou největšími vydavateli. Bezhotovostní placení je mezi lidmi stále více rozšířené a hotovostní placení tak upadá. Je to dáno tím, že platit kartou je velmi jednoduché, rychlé a bezpečné. Růstu bezhotovostních plateb také přispěl fakt, že na světě probíhá celosvětová pandemie covid. Platba kartou se tak stala nezbytným prostředkem k placení. Z hlediska hygieny je karta bezpečnější platební prostředek.

V září 2020 na českém trhu s platebními kartami působilo celkem 49 bank a poboček zahraničních bank (ČNB, 2020). Do konce 2. čtvrtletí roku 2020 bylo v Česku vydáno 12,9 milionu platebních karet. Počet plateb uskutečněných pomocí karet činil 643 milionů a tuzemský obrat byl 388 miliard korun. Jedná se tak o zvýšení o 19,8 % oproti loňskému prvnímu pololetí. V prvním pololetí roku 2020 bylo v ČR 257 000 platebních terminálů a bylo uskutečněno 32 249 466 výběrů z bankomatu (Sdružení pro bankovní karty, 2020).

V České republice každoročně přibývá debetních i kreditních karet. Může za to především rozvoj technologií a ekonomický růst společnosti. Následující Tabulka 2 zachycuje vývoj počtu platebních karet od roku 2012 do roku 2020. Je zde uveden počet debetních a kreditních karet a jejich celkové množství. Od roku 2017 je ve statistice uváděn pouze souhrnný počet kreditních a charge karet, proto nejsou v tabulce uvedena data o kreditních kartách.

S počtem vydaných karet roste také počet transakcí, které jsou provedené pomocí karty. Již několik let za sebou je tento počet provedených transakcí větší, než počet transakcí provedených výběrem z bankomatu. Paradoxem je, že ačkoli je u karet větší počet transakcí, objem plateb je nižší než objem plateb u výběrů z bankomatu. Změnu lze vidět v roce 2020, kde klesl, jak počet provedených transakcí u výběru z bankomatu, tak i objem plateb. V Tabulce 3 je uveden přehled počtu vydaných karet, počtu bankomatů, počtu provedených plateb, počtu obchodníků a také objem plateb prostřednictvím služby Cash Back.

Tabulka 2: Přehled vydaných karet v České republice

Rok	Debetní karty	Kreditní karty	Celkem vydaných karet
2012	7 636 852 ks	2 269 397 ks	10 172 883 ks
2013	7 945 804 ks	2 075 106 ks	10 250 651 ks
2014	8 731 223 ks	2 019 394 ks	11 027 590 ks
2015	9 131 920 ks	2 023 159 ks	11 421 038 ks
2016	9 240 156 ks	1 871 562 ks	11 325 153 ks
2017	8 997 432 ks	-	11 314 488 ks
2018	9 918 411 ks	-	11 810 964 ks
2019	10 472 803 ks	-	12 711 604 ks
2020	11 226 586 ks	-	13 518 528 ks

Zdroj: Sdružení pro bankovní karty, 2020

Tabulka 3: Celkový přehled objemu plateb a počtu transakcí

	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Počet karet	11 314 488 ks	11 810 964 ks	12 711 604 ks	13 518 528 Ks
Počet bankomatů	4 616 ks	5 461 ks	5 644 ks	5 551 ks
Objem domácích plateb – karty	461 671 831 514 Kč	593 729 268 660 Kč	709 927 900 999 Kč	834 739 053 111 Kč
Objem domácích výběrů z bankomatu	661 742 253 936 Kč	757 694 678 638 Kč	803 003 893 282 Kč	722 105 489 656 Kč
Počet transakcí – platební karty	736 958 115	976 214 278	1 179 506 170	1 373 873 084
Počet transakcí – výběry z bankomatu	162 292 466	178 839 700	175 784 516	140 575 817
Počet obchodů s POS terminálem	168 899	199 257	229 582	275 627
Počet transakcí – Cash Back	581 366	938 794	1 884 556	1 970 397

Zdroj: Sdružení pro bankovní karty, 2020

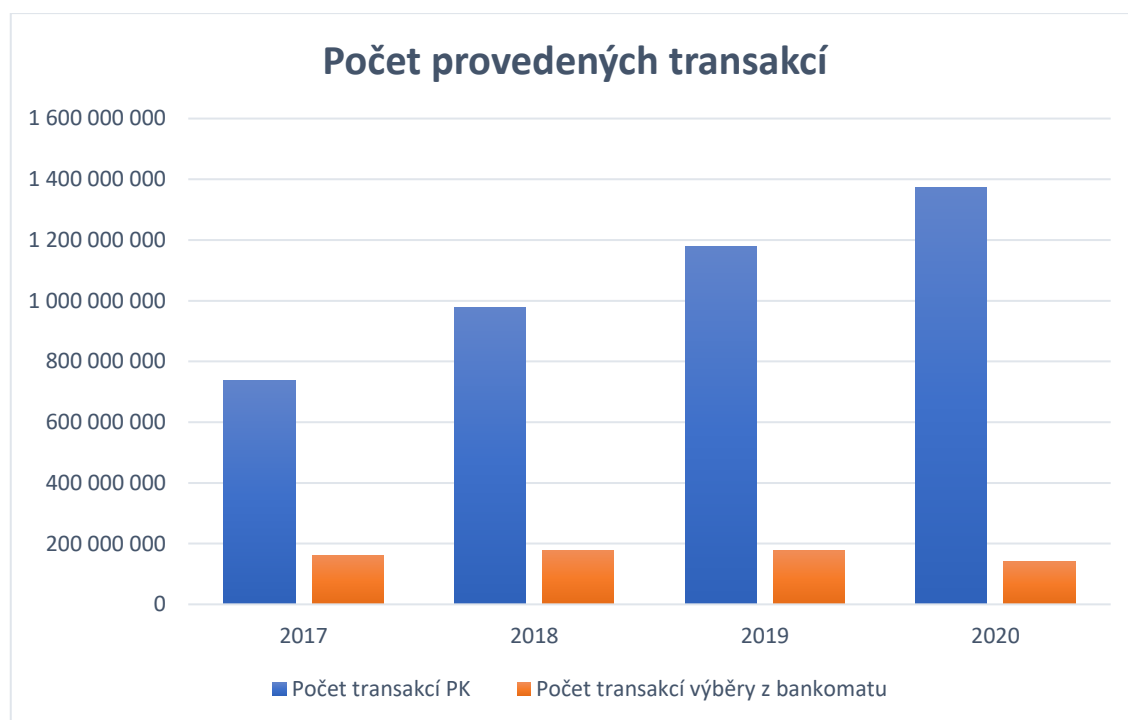
Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že všechny zkoumané veličiny mají rostoucí charakter. Počet platebních karet od roku 2017 do roku 2020 vzrostl o 19,48 %. Ačkoli je stále více oblíbenější bezhotovostní platební styk, od roku 2017 stoupá také počet bankomatů. Dále si můžeme všimnout, že počet transakcí provedených pomocí platební karty je vyšší, než počet transakcí provedených pomocí výběrů z bankomatu. Stále více obchodů je vybaveno POS terminálem, který slouží k uskutečňování bezhotovostního platebního styku. Pokud u obchodníka není možná platba kartou, lze předpokládat, že obchodník přijde o zákazníky. Stále populárnější se stává tzv. Cash Back. Více

o tomto použití platební karty naleznete v kapitole 5. Využití služby Cash Back se zvýšilo o rekordních 239 %.

Pro lepší přehlednost je v Obrázku 1 uvedeno porovnání počtu transakcí. Lze z něho vyčíst, že zatímco počet výběrů z bankomatů je spíše konstantní, počet transakcí uskutečněných platební kartou každý rok roste.

Jak již bylo řečeno, v České republice svoji činnost provozuje celkem 49 bank. Banky se snaží klientům nabídnout co nejlepší služby a doplňkové služby spojené s vydáním platební karty. Služby se liší například v poplatcích za vedení účtu, za výběr z bankomatu nebo v pojištění proti ztrátě. Pro lepší přehlednost je vložena tabulka, kde jsou uvedeny nejznámější české banky a jejich poskytované služby ke kartě. Jedna z tabulek je pro debetní karty a druhá pro karty kreditní.

Obrázek 1: Porovnání počtu transakcí platebních karet a bankomatů

Zdroj: Vlastní zpracování, 2020

Tabulka 4: Porovnání kreditních karet

	Komerční banka	Česká spořitelna	Fio Banka	ČSOB	Raiffeisen bank
Úvěrový limit	250 000 Kč	200 000 Kč	500 000 Kč	250 000 Kč	300 000 Kč
Bezüročné období	45 dní	55 dní	45 dní	55 dní	55 dní
Min. měsíční splátka	3 % měsíčně + úrok	3 % z vyčerpané částky, min. 200 Kč	5 %, minimálně 500 Kč	5 % z vyčerpané částky, min. 500 Kč	3,2 % z čerpané částky
Úroková sazba	13,90 % p. a.	12 % - 24 % p. a.	19,90 % p. a.	19,90 % p. a.	23,99 % / 29,99 % p. a.
Poplatek za vedení karty	zdarma	zdarma při útratě 3000 Kč, jinak 50 Kč	zdarma	zdarma při útratě 3000 Kč, jinak 30 Kč	40 Kč
Výběr z bankomatu (vlastního)	1 % z vybírané částky, min. 30 Kč	50 Kč	zdarma 10 výběrů/měsíc, další za 9 Kč	50 Kč	49 Kč + 1 % z vybírané částky

Zdroj: Finparáda, 2020

Z pěti výše zmíněných bank poskytuje největší úvěrový limit Fio Banka, jedná se o 500 000 Kč. Ostatní banky poskytují limity mezi 200 000 – 300 000 Kč. Tři společnosti mají bezúročné období 55 dní, zbylé dvě 45 dní. Minimální výše měsíční splátky je daná procentem z vyčerpané částky, případně je zde určeno minimum, které musí klient zaplatit bez ohledu na vyčerpanou částku. Procenta se pohybují mezi 3–5 %. Úroková sazba je u každé banky odlišná a pohybuje se v rozpětí 12 - 29,99 % p. a. Některé banky nabízejí vedení karty zdarma, v některých bankách je tato služba zpoplatněná. To samé platí i pro výběry z vlastního bankomatu příslušné bankovní instituce. Z těchto pěti kreditních karet se jako nejvýhodnější jeví kreditní karta od Komerční banky. Má nejnižší minimální měsíční splátku a také úrokovou sazbu. Vedení karty je zdarma.

Tabulka 5: Porovnání debetních karet

	Komerční banka	Česká spořitelna	Fio Banka	ČSOB	Raiffeisen bank
Poplatek za vedení	490 Kč ročně	400 Kč ročně	-	45 Kč měsíčně	49 Kč měsíčně
Výběr z vlastního ATM	zdarma	5 Kč	zdarma	5 Kč	zdarma
Výběr z cizího ATM	39 Kč	40 Kč	zdarma	40 Kč	zdarma
Cash Back	zdarma	zdarma	zdarma	Zdarma	zdarma
Poplatek z blokaci	zdarma	-	zdarma	-	-
Změna limitu	zdarma	30 Kč na pobočce, jinak zdarma	30 Kč osobně, jinak zdarma	25 Kč osobně nebo telefonicky	-
Pojištění	zdarma cestovní pojištění ke kartě	300 Kč pojištění držitele karty	10 Kč měsíčně pojištění ztráty a krádeže	135 Kč ročně pojištění ztráty a krádeže	-

Zdroj: Finparáda, 2020

Poplatky a služby spojené s debetními platebními kartami jsou u všech bankovních institucích podobné. Liší se například poplatek za vedení běžného účtu nebo poplatek za výběry z bankomatu. Tyto podmínky se ovšem mohou různě lišit pro konkrétní klienty. Například Česká spořitelna poskytuje vedení účtu zdarma, pokud klient zaplatí alespoň jednou za měsíc debetní kartou v obchodě. Některé společnosti poskytují zdarma cestovní pojištění ke kartě. Výše pojištění proti krádeži karty se u jednotlivých bank liší. Při výběru banky, ve které si chce člověk založit účet, je vhodné banku navštívit osobně a zjistit si konkrétní podmínky pro danou situaci.

7 Dotazníkové šetření

V této části bakalářské práce jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření, které se týká využívání platebních karet. Cílem bylo zjistit, zda respondenti vlastní platební kartu, jaký druh karty mají, jak často platí pomocí karty a jakou částku utratí. V neposlední řadě se dotazník zabýval i tím, zda dotazovaní k placení využívají moderní technologie. V následujícím textu bude proveden rozbor získaných dat pomocí metody analýzy.

Dotazník je rozdělen do dvou částí. V první části se nacházejí otázky týkající se identifikačních údajů respondentů. Ve druhé polovině jsou otázky zaměřené na platební karty. Dotazník se skládá celkem z 15 otázek. Jedná se o otázky uzavřené, polootevřené a jednu otevřenou. Uzavřené otázky zahrnovaly otázky dichotomické, výběrové a výčtové. Dichotomické jsou otázky č. 3, 11, 12 a 14. To znamená, že dotazovaný mohl vybírat pouze ze dvou možností. Výběrová otázka je taková, kdy lze vybrat pouze jednu možnost, příkladem jsou otázky č. 1, 2, 4, 5, 9, 10 a 15. Výčtové otázky jsou otázky č. 6, 7 a 8. U výčtové otázky je možné zvolit jako odpověď více možností. Otázka č. 13 je otevřená.

Dotazník zodpovědělo celkem 92 respondentů, z nichž 87 vlastní platební kartu. Zbýlých 5 dotazovaných uvedlo, že nemá žádnou platební kartu, proto odpovídali pouze na první tři otázky. Od třetí otázky je tedy počítáno pouze s 87 respondenty.

Data získaná pomocí tohoto dotazníku jsou data primární. Jedná se o výběrové šetření, kdy byly zanalyzovány pouze některé statistické jednotky. Výběrový soubor byl vybrán pomocí metody náhodného výběru. Jako metoda pořizení dat bylo zvoleno elektronické dotazování.

Otázka č. 1: Kolik Vám je let?

- **Méně než 20 let**
- **20–30 let**
- **31–40 let**
- **41–60 let**
- **61 let a více**

Věk je rozdělen celkem do pěti věkových kategorií. Cílem bylo zajistit respondenty rovnoměrně ze všech věkových kategorií. Protože byl dotazník umístěn na internetu, nepodařilo se získat dostatečné zastoupení respondentů ve věkové kategorii 61 let a více. Nejvíce zastoupenou skupinou jsou lidé ve věku 20–30 let. Ti tvořili celkem 43,5 % respondentů. Druhou nejhojněji zastoupenou skupinou je kategorie 41–60 let. Z kategorie 61 let a více se podařilo získat pouze 3 respondenty. Pro přehlednost o datech uvádím tabulku.

Tabulka 6: Věk respondentů

Věkové kategorie	Odpovědi	Podíl
Méně než 20 let	9	9,8 %
20–30 let	40	43,5 %
31–40 let	16	17,4 %
41–60 let	24	26,1 %
61 let a více	3	3,3 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 2: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- **Základní**
- **Středoškolské bez maturity**
- **Středoškolské s maturitou**
- **Vyšší odborné**
- **Vysokoškolské**

Respondenti měli na výběr celkem z pěti možností odpovědí. Nejvíce byla zastoupena skupina se středoškolským vzděláním s maturitou, celkem 42 odpovědí z 92. Překvapením může být, že 10 respondentů má pouze základní vzdělání. Je to způsobeno tím, že z těchto 10 respondentů je 9 mladších než 20 let. Lze se tedy domnívat, že se jedná o studenty základní nebo střední školy. Nejméně zastoupenou skupinou je vzdělání vyšší odborné, takto odpověděli pouze 3 dotazovaní.

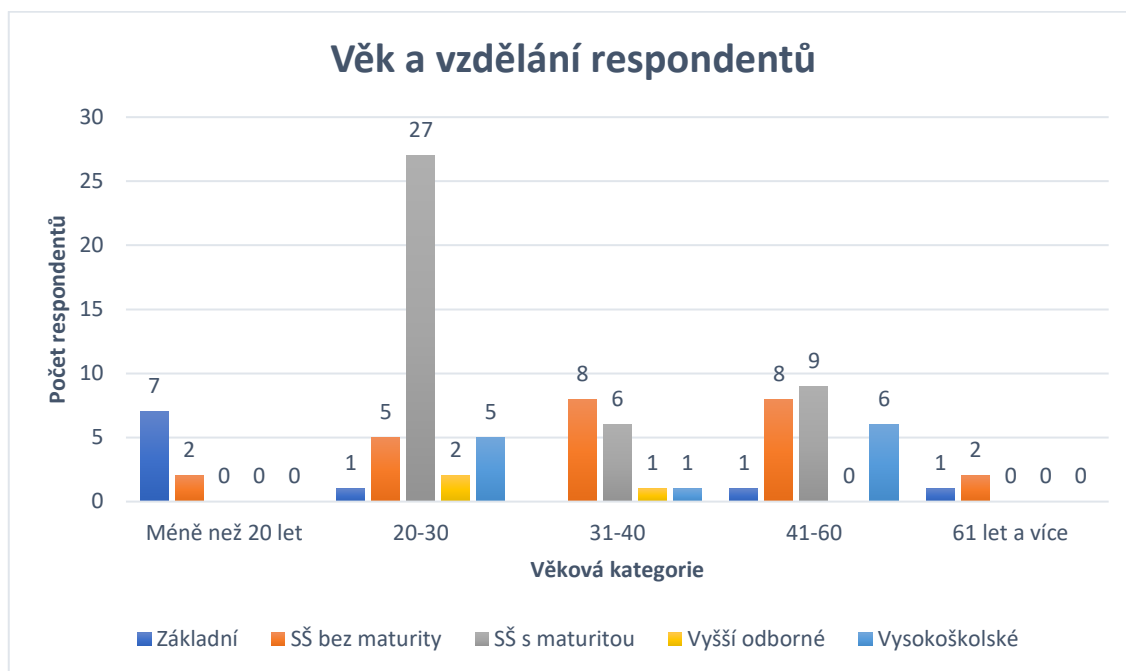
Níže uvedený Obrázek 2 ukazuje, jaká je závislost vzdělání a věkové kategorie dotazovaných. V kategorii méně než 20 let mají respondenti buď základní vzdělání, nebo středoškolské bez maturity. Je zajímavé, že nikdo z této skupiny nemá středoškolské vzdělání s maturitou. V kategorii 20–30 let nalezneme zastoupení všech typů vzdělání, nejhojněji je zastoupené středoškolské vzdělání s maturitou. Nejvíce vysokoškolsky vzdělaných respondentů je ve věku 41–60 let.

Tabulka 7: Vzdělání respondentů

Typ vzdělání	Odpovědi	Podíl
Základní	10	10,9 %
Středoškolské bez maturity	25	27,2 %
Středoškolské s maturitou	42	45,7 %
Vyšší odborné	3	3,3 %
Vysokoškolské	12	13,0 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 2: Věk a vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 3: Vlastníte platební kartu?

- Ano
- Ne

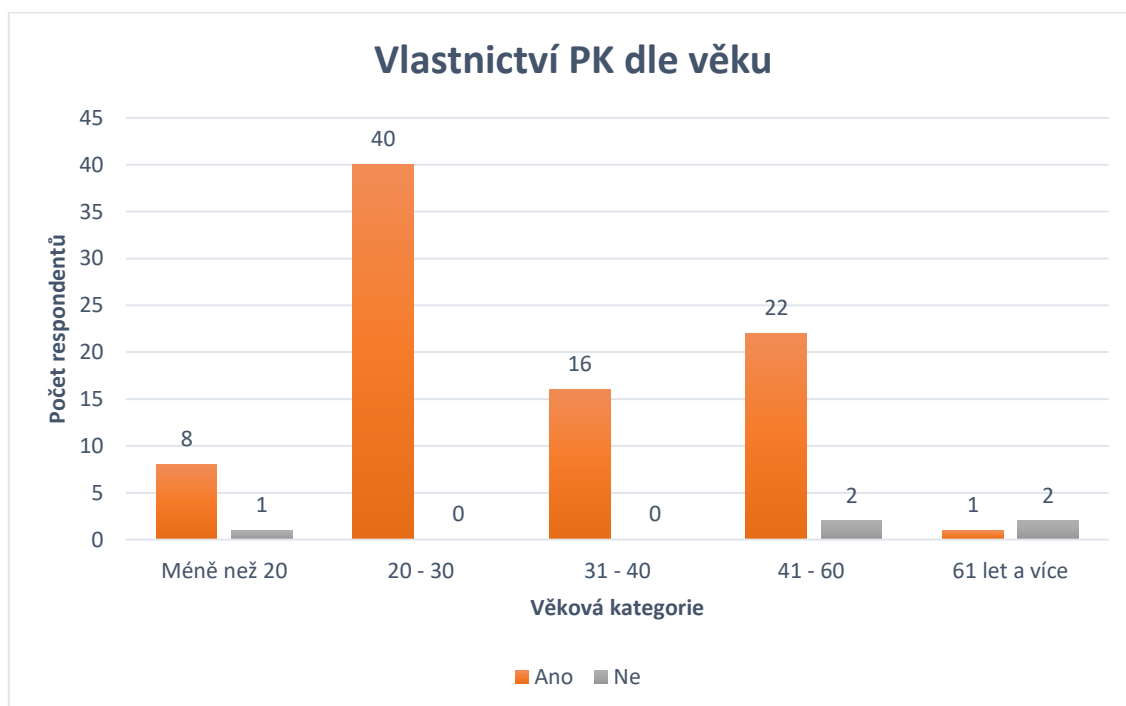
Zde byly na výběr pouze dvě možnosti odpovědi. Byla použita logická funkce, kdy při výběru odpovědi ne pro respondenta vyplňování dotazníku skončilo. Je to z toho důvodu, že by na další otázky nemohl odpovídat. Celkem 87 osob vlastní platební kartu, zbylých 5 osob platební kartu nemá. Z Obrázku 3 lze vyčíst, že platební kartu nevlastní jedna osoba mladší 20 let, dvě osoby ve věkové kategorii 41–60 a další dva jsou starší 61 let. Respondenti, kteří uvedli, že nevlastní platební kartu, mají buď základní vzdělání, nebo středoškolské bez maturity.

Tabulka 8: Vlastnictví platební karty

Možnost odpovědi	Odpovědi	Podíl
Ano	87	94,6 %
Ne	5	5,4 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 3: Vlastnictví platební karty dle věkové kategorie

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 4: Kolik platebních karet vlastníte?

- 1
- 2
- 3
- 4 a více

Na výběr bylo ze čtyř možností odpovědi. Celkem 60 respondentů odpovědělo, že vlastní pouze jednu kartu. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že dotazovaní vlastní dvě karty. Tuto možnost vybralo 23 osob. Čtyři a více karet vlastní pouze jedna osoba. Zajímavým zjištěním je, že necelých 70 % dotazovaných odpovědělo, že vlastní pouze jednu platební kartu. Dle Sdružení pro bankovní karty bylo do 31. 12. 2020 v České republice 13 518 528 vydaných platebních karet. Obyvatel v Česku je 10 701 777. To znamená, že přibližně každý pátý občan České republiky musí vlastnit více než jednu platební kartu.

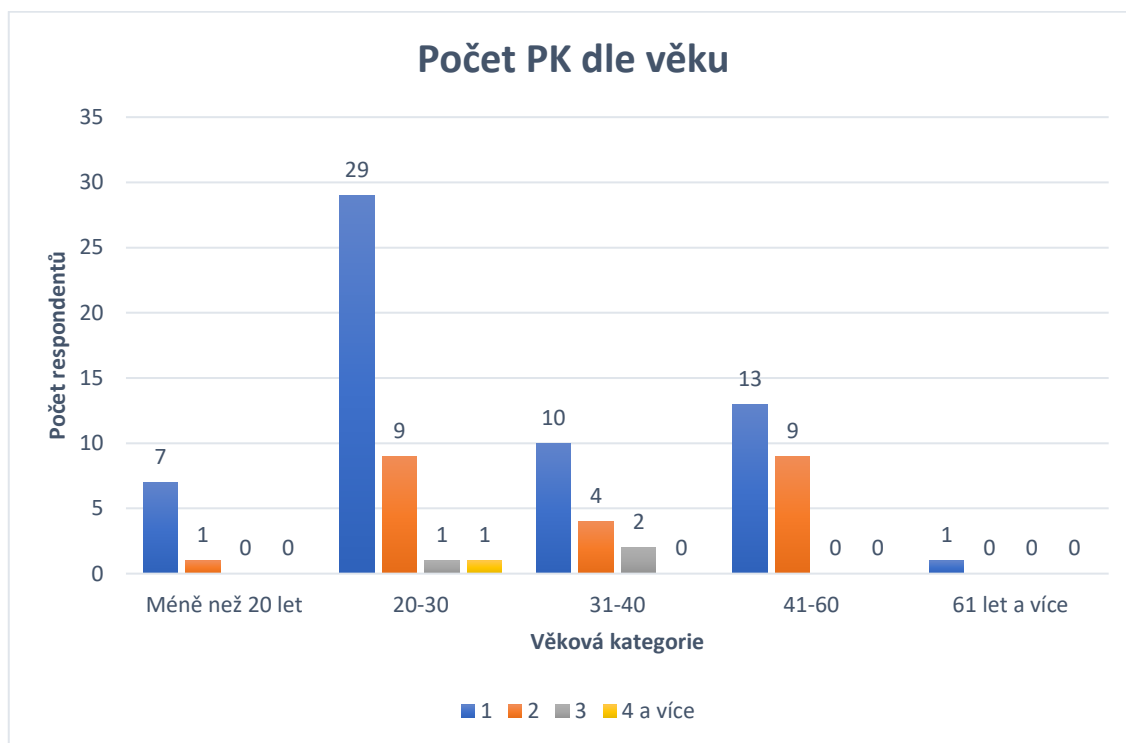
Ve věkové kategorii 20-30 let jsou zastoupeny všechny možnosti odpovědi. 29 respondentů z této kategorie uvedlo, že vlastní jednu platební kartu. Dalších devět používá k placení dvě karty. Jsou zde i respondenti, kteří vlastní tři a čtyři a více karet. Ve věku 31–40 let čtyři dotazovaní vlastní dvě platební karty a dvě osoby tři platební karty. Ve věku 41–60 let třináct dotazovaných platí pouze jednou kartou a devět dvěma kartami. Data o počtu karet podle věku jsou uvedena v Obrázku 4.

Tabulka 9: Počet platebních karet

Možnost odpovědi	Odpovědi	Podíl
1	60	69,0 %
2	23	26,4 %
3	3	3,4 %
4 a více	1	1,1 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 4: Počet platebních karet dle věku

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 5: Jaký druh platební karty máte?

- **Debetní**
- **Kreditní**
- **Debetní a kreditní**

60 respondentů uvedlo, že vlastní debetní kartu, 17 osob vybralo za odpověď kreditní kartu a zbylých 10 vlastní obě karty. Podle věkové kategorie vlastní kreditní platební kartu 7 osob ve věku méně než 20 a 20–30 let. Odhaduji, že tyto osoby nevěděly, jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní platební kartou. Kreditní kartu zvolili, protože většina lidí říká, že má „kreditku“, myslí tím ovšem debetní platební kartu. Dále tito respondenti uváděli, že používají kreditní kartu k výběru hotovosti z bankomatu, někteří dokonce denně. Dle Tabulky 4 jsou výběry touto kartou zpoplatněny a dále zde nabíhají úroky z půjčených peněz, není zde žádné bezúročné období.

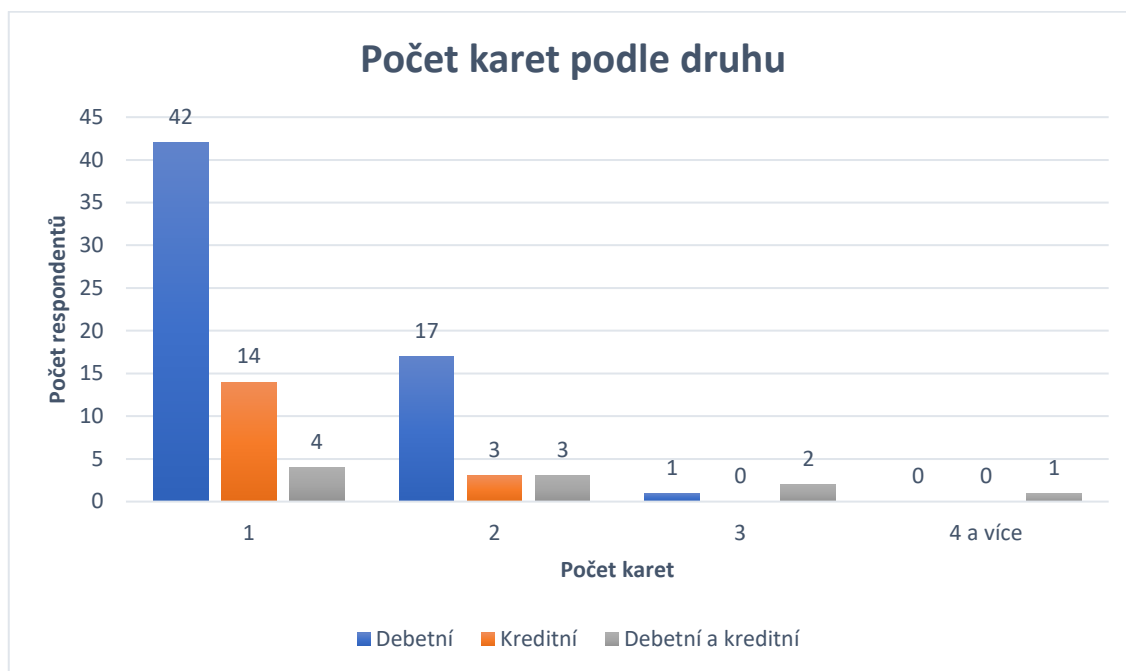
Z 60 respondentů, kteří uvedli, že vlastní jednu platební kartu, jich 42 má debetní kartu. Dalších 14 vlastní pouze kreditní kartu a čtyři dokonce uvedli, že mají oba druhy, ačkoli v přechozí otázce vybrali, že mají pouze jednu platební kartu. Dotazování, kteří uvedli že vlastní jednu kartu a že tato karta je debetní i kreditní se mohou mylně domnívat, že když na kartě mohou čerpat do mínusu, že se jedná jak o kartu debetní, tak kreditní. Z 23 dotazovaných vlastníků dvě platební karty má 17 pouze debetní, 3 kreditní a 3 kreditní a debetní.

Tabulka 10: Druh platebních karet

Možnost odpovědi	Odpovědi	Podíl
Debetní	60	69,0 %
Kreditní	17	19,5 %
Debetní a kreditní	10	11,5 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 5: Počet karet podle druhu

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 6: Která karetní asociace vydala Vaši platební kartu?

- **VISA**
- **MasterCard**
- **Diners Club**
- **JCB**
- **Jiná**

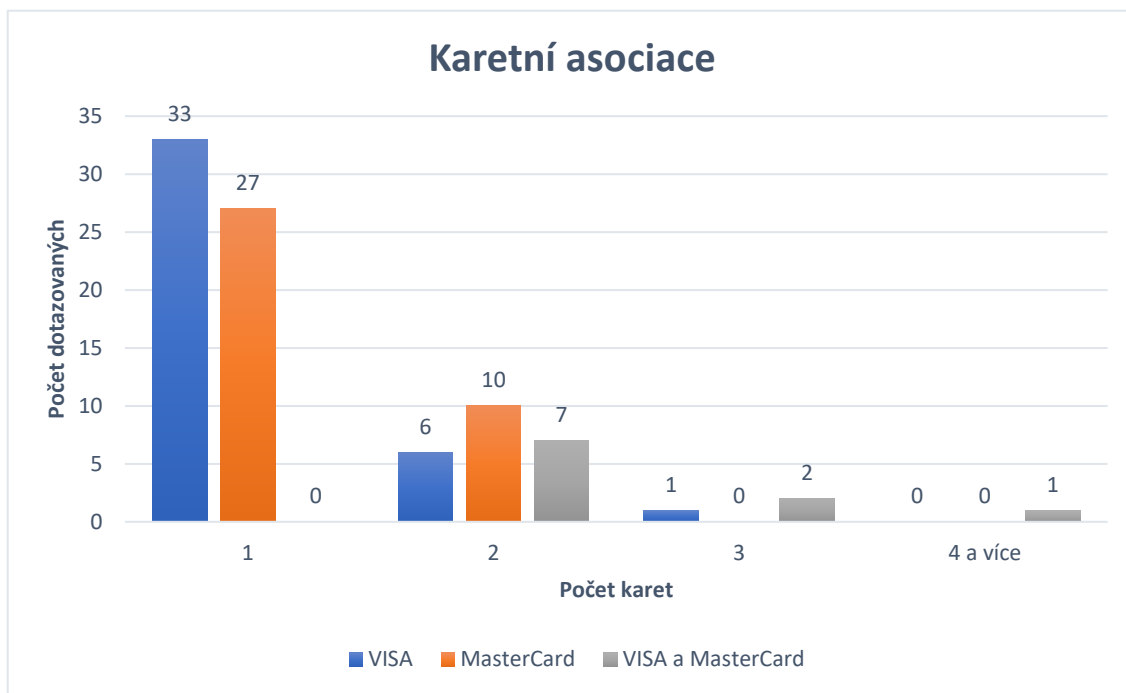
Dle očekávání mají dotazovaní jedinci platební karty od asociace Visa nebo MasterCard. Dále bylo možné vybrat asociaci Diners Club a JCB. V případě, kdy jejich karta není ani od jedné z výše zmíněných asociací, mohli do odpovědi jiná napsat svoji odpověď. To neprovedl žádný z respondentů. Tato otázka je první, u které bylo možné zvolit více možností. Důvodem je fakt, že respondenti mohou vlastnit více platebních karet a každá může být od jiné karetní asociace. Kartu pouze od karetní asociace VISA vlastní celkem 40 respondentů, 37 dotazovaných má kartu vydanou společností MasterCard. Někteří dotazovaní, vlastníci více platebních karet, mají své karty vydané od obou karetních asociací. Těchto odpovědí je v šetření celkem 10. V Obrázku 6 lze vidět, že 33 respondentů má jednu platební kartu, která je vydaná asociací VISA a 27 respondentů vlastní kartu od asociace MasterCard. Z 23 osob, které vlastní dvě platební karty, jich pouze sedm má platební karty od obou karetních asociací.

Tabulka 11: Karetní asociace

Možnosti odpovědi	Odpovědi	Podíl
VISA	50	57,5 %
MasterCard	47	54,0 %
Diners Club	0	0,0 %
JCB	0	0,0 %
Jiná	0	0,0 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 6: Karetní asociace

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 7: U které banky jste platební kartu získal/a?

- **Česká spořitelna**
- **Komerční banka**
- **ČSOB**
- **Raiffeisenbank**
- **Equa bank**
- **Jiná**

U otázky číslo 7 bylo na výběr z pěti nejčastějších bank. Dotazovaní mohli využít také odpověď jiná. U této otázky mohli respondenti zvolit více odpovědí. Téměř polovina zvolila jako svoji bankovní společnost Českou spořitelnu. S 24,1 % byla ČSOB druhou nejčastěji zvolenou bankou. S 10,3 % následovala Komerční banka, dále Equa bank a jako poslední skončila Raiffeisenbank s 3,4 %. Celkem 19 odpovědí je u možnosti odpovědi jiná. Respondenti uvedli dohromady osm bankovních společností, které nebyly na výběr. Jsou to následující: Air bank, Poštovní spořitelna, Sparkasse, Moneta, mBank, Revolut, Sber bank a Unicredit bank. V těchto odpovědích překvapila banka Sparkasse a Revolut. Sparkasse je německá banka, která má své pobočky v České republice. Revolut je společnost, která se zabývá správou a směnou valut a kryptoměn. Jedná se o poměrně novou instituci, jež byla založená v roce 2015. Nejčastěji zvolenou bankovní společností v možnosti jiná byla mBank se sedmi odpověďmi a Air bank, kterou zvolilo 5 dotazovaných. Devět odpovědí z devatenácti je od osob, které mají více než jednu platební kartu, zbylých deset je od respondentů, kteří mají pouze jednu platební kartu.

Tabulka 12: Bankovní společnosti

Možnosti odpovědi	Odpovědi	Podíl
Česká spořitelna	42	48,3 %
Komerční banka	9	10,3 %
ČSOB	21	24,1 %
Raiffeisenbank	3	3,4 %
Equa bank	7	8,0 %
Jiná	19	21,8 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Tabulka 13: Odpovědi u možnosti jiná

Zvolené bankovní společnosti	Odpovědi
mBank	7
Air bank	5
Revolut	2
Moneta	1
Poštovní spořitelna	1
Sber bank	1
Sparkasse	1
Unicredit bank	1

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 8: Za co nejčastěji platíte v obchodě platební kartou?

- **Potraviny**
- **Elektronika**
- **Oblečení, obuv**
- **Restaurace**
- **Pohonné hmoty**
- **Jízdné**
- **Jiná**

Respondenti měli na výběr celkem ze šesti položek, za které se nejčastěji platí platební kartou. Mezi tři nejčastější odpovědi patří potraviny, oblečení a obuv a pohonné hmoty. Potraviny zvolilo 77 dotazovaných, což činí 88,5 %. 34 odpovědí tedy 39,1 % získalo oblečení a obuv. Pohonné hmoty odpovědělo 28 respondentů, to je 32,2 %. Celkem 31 osob z 87 ve svém dotazníku zvolilo jako svoji odpověď potraviny a oblečení a obuv. 14 dotazovaných zvolilo odpověď restaurace. Lze předpokládat, že na zvolení odpovědi restaurace mohla mít vliv současná situace spojená s covidem 19. Lidé momentálně utrácejí v restauracích méně, protože jsou zavřené. Možnost jiná zvolily celkem 3 osoby. Dvě z těchto osob uvedly, že platí kartou za všechny uvedené možnosti a jeden, že neplatí za nic z těchto možností. Tento jedinec je mladší 20 let, takže je zde předpoklad, že si nehradí své výdaje sám.

Tabulka 14: Platby v obchodě

Možnosti odpovědi	Odpovědi	Podíl
Potraviny	77	88,5 %
Elektronika	10	11,5 %
Oblečení, obuv	34	39,1 %
Restaurace	14	16,1 %
Pohonné hmoty	28	32,2 %
Jízdné	8	9,2 %
Jiné	3	3,4 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 9: Jak často platíte kartou?

- **Denně**
- **5x za týden**
- **Jednou za týden**
- **1 – 2x měsíčně**
- **K placení ji využívám minimálně**

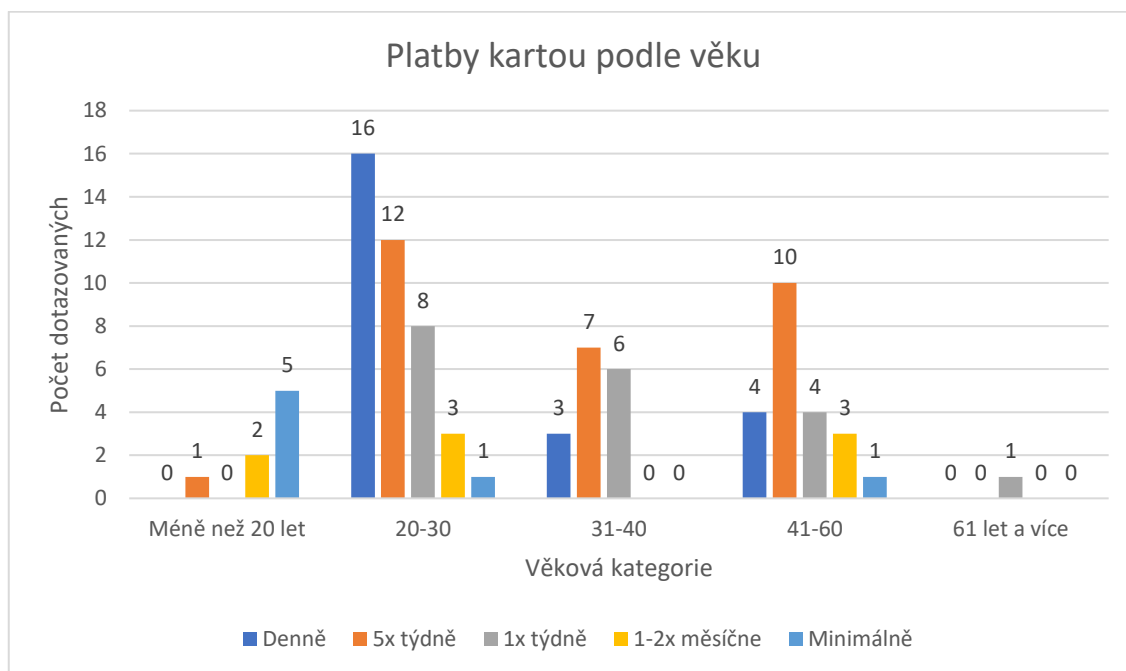
K dennímu placení kartou využívají nejvíce osoby ve věku mezi 20 a 30 lety. Z celkového počtu 40 lidí v této kategorii jich 16 platí denně, 12 pětikrát týdně a dalších 8 jedenkrát týdně. Jen hrstka ji k placení využívá minimálně. V kategorii 31–40 let se nejčastěji platební kartou platí pětikrát týdně, což uvedlo 7 dotazovaných. Stejná situace je i u osob ve věku 41–60, kde 10 z nich také vybralo jako odpověď pětikrát za týden. Toto placení je tak mezi respondenty nejčastější. Dohromady tuto možnost zvolilo 30 osob. Na druhém místě s 23 odpověďmi je placení denně. U osob mladších 20 let je nejvíce rozšířená odpověď, že kartou platí minimálně, takto odpovědělo 5 respondentů z uvedené věkové kategorie. K častějšímu používání platební karty může přispět fakt, že je to bezpečnější a také hygieničtější než používání hotovosti.

Tabulka 15: Placení kartou

Možnost odpovědi	Odpověď	Podíl
Denně	23	26,4 %
5x za týden	30	34,5 %
Jednou za týden	19	21,8 %
1 – 2x měsíčně	8	9,2 %
K placení ji využívám minimálně	7	8,0 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 7: Platby kartou podle věku

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 10: Jak často vybíráte peníze z bankomatu?

- **Denně**
- **5x za týden**
- **Jednou za týden**
- **1 – 2x měsíčně**
- **K výběru z bankomatu ji využívám minimálně**

Na výběr bylo ze stejných možností odpovědi jako u předchozí otázky. Nejvíce dotazovaných uvedlo, že z bankomatu vybírají 1 – 2x za měsíc anebo že ji k výběru používají minimálně. Jeden respondent uvedl, že z bankomatu vybírá denně. Zajímavé je, že tento respondent vlastní pouze jednu platební kartu, a to kreditní kartu. Za tyto výběry z bankomatu musí tedy platit vysoké poplatky. Pětkrát za týden vybírají z bankomatu 3 dotazovaní, jednou za týden pak 13 dotazovaných. Otázka číslo devět a deset spolu souvisí. Můžeme předpokládat, že když respondent využívá platební kartu na denní bázi, nebude tedy z bankomatu vybírat hotovost tak často.

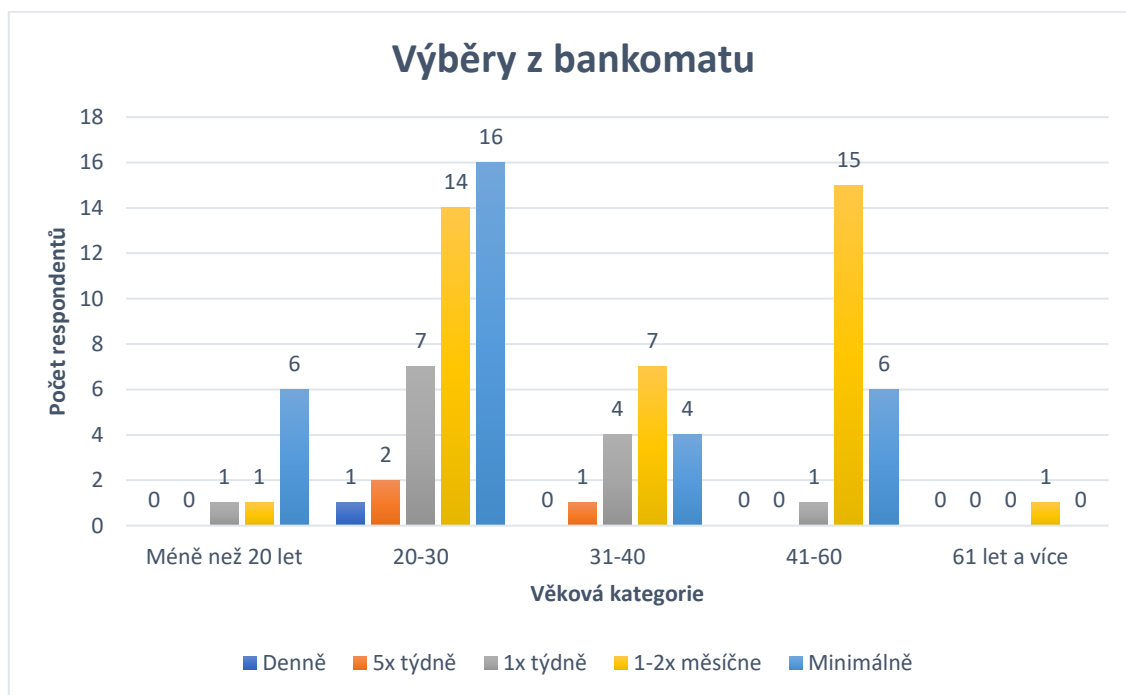
Ve věkové kategorii méně než 20 let a 20-30 byla nejčastější odpověď vybírání hotovosti z bankomatu minimálně. Uvedlo to 6 dotazovaných z první kategorie a 16 dotazovaných z kategorie druhé. U dalších dvou, tedy 31-40 a 41-60 převládá odpověď jednou až dvakrát za měsíc. Uvedlo to celkem 22 osob z obou kategorií.

Tabulka 16: Výběry z bankomatu

Možnosti odpovědi	Odpovědi	Podíl
Denně	1	1,1 %
5x za týden	3	3,4 %
Jednou za týden	13	14,9 %
1 – 2x měsíčně	38	43,7 %
K výběru z bankomatu ji využívám minimálně	32	36,8 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 8: Výběry z bankomatu

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 11: Využíváte službu Cash Back?

- **Ano**
- **Ne**

K této otázce bylo uvedeno vysvětlení, co to vlastně Cash Back je. Jedná se o službu, kdy při placení kartou za zboží lze požádat obchodníka o vyplacení hotovosti. 84 respondentů uvedlo, že tuto službu nevyužívá. Cash Back tedy využívají pouze 3 dotazovaní. Takto malý zájem o službu může být dán nevědomostí zákazníků o Cash Backu. 3 dotazovaní, kteří službu využívají, mají buď středoškolské vzdělání s maturitou, nebo bez maturity. Jsou ve věkové kategorii 20-30 let a jeden 41-60 let.

Tabulka 17: Cash Back

Možnosti odpovědi	Odpovědi	Podíl
Ano	3	3,4 %
Ne	84	96,6 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 12: Využíváte k placení mobilní telefon, chytré hodinky, či jiné moderní technologie?

- **Ano**
- **Ne**

Možnost ano vybralo 25 dotazovaných a možnost ne zvolilo 62 dotazovaných. Na tuto otázku navazuje otázka číslo třináct. Pokud dotazovaný zvolil, že nepoužívá moderní technologie, byl automaticky přesměrován na otázku číslo čtrnáct. Ti, co zvolili odpověď ano, byli požádáni, aby napsali, jaké moderní technologie používají. Z 25 dotazovaných je 21 ve věku 20–30 let. Moderní technologie tedy spíše využívají mladší ročníky. Důvodem k nepoužívání technologií mohou být obavy z bezpečnosti dat nebo odcizení mobilního telefonu.

Tabulka 18: Využívání moderních technologií

Možnosti odpovědi	Odpovědi	Podíl
Ano	25	28,7 %
Ne	62	71,3 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 13: Které moderní technologie využíváte k placení?

Tato otázka byla otevřená, respondent tudíž mohl napsat cokoliv. 19 dotazovaných odpovědělo, že k placení využívá svůj mobilní telefon. Další 3 uvedli, že využívají jak telefon, tak chytré hodinky. Dále se zde objevily odpovědi jako elektronika a PayPal.

Tabulka 19: Moderní technologie

Mobilní telefon	19
Mobilní telefon a chytré hodinky	3
Elektronika	1
PayPal	1
Všechny	1

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 14: Máte svoji platební kartu pojištěnou proti krádeži?

- Ano
- Ne

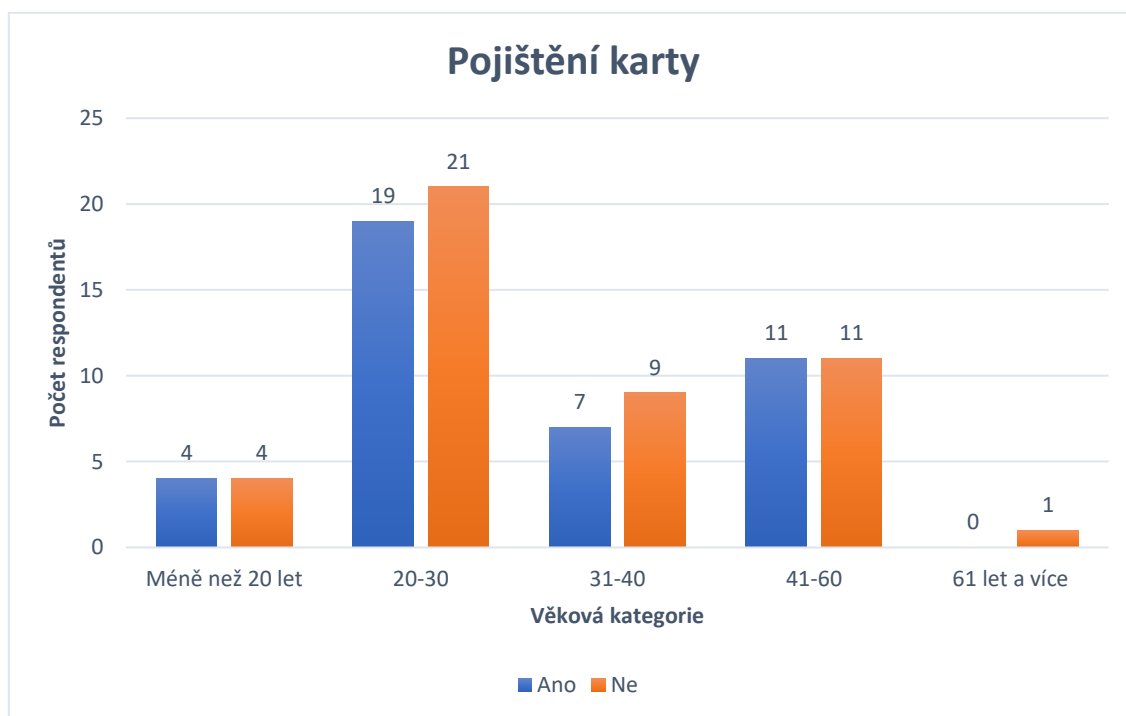
U možnosti ano je celkem 41 odpovědí, což činí 47,1 %. Zbýlých 46 respondentů uvedlo, že platební kartu nemají pojištěnou proti krádeži. Po vyfiltrování odpovědi dle věku bylo zjištěno, že věková kategorie nemá vliv na pojištění proti krádeži. U odpovědi ano nalezneme respondenty všech věkových kategorií, to samé pak platí i u odpovědi ne. O tom, zda si pojištění zřídí, může rozhodovat roční poplatek za pojištění nebo podmínky plnění.

Tabulka 20: Pojištění proti krádeži

Možnosti odpovědi	Odpovědi	Podíl
Ano	41	47,1 %
Ne	46	52,9 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 9: Pojištění karty

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka č. 15: Jak velkou částku platíte nejčastěji platební kartou?

- Částky do 500 Kč
- Částky nad 500 Kč
- Nezáleží na výši částky
- Platební kartu využívám pouze k výběru hotovosti

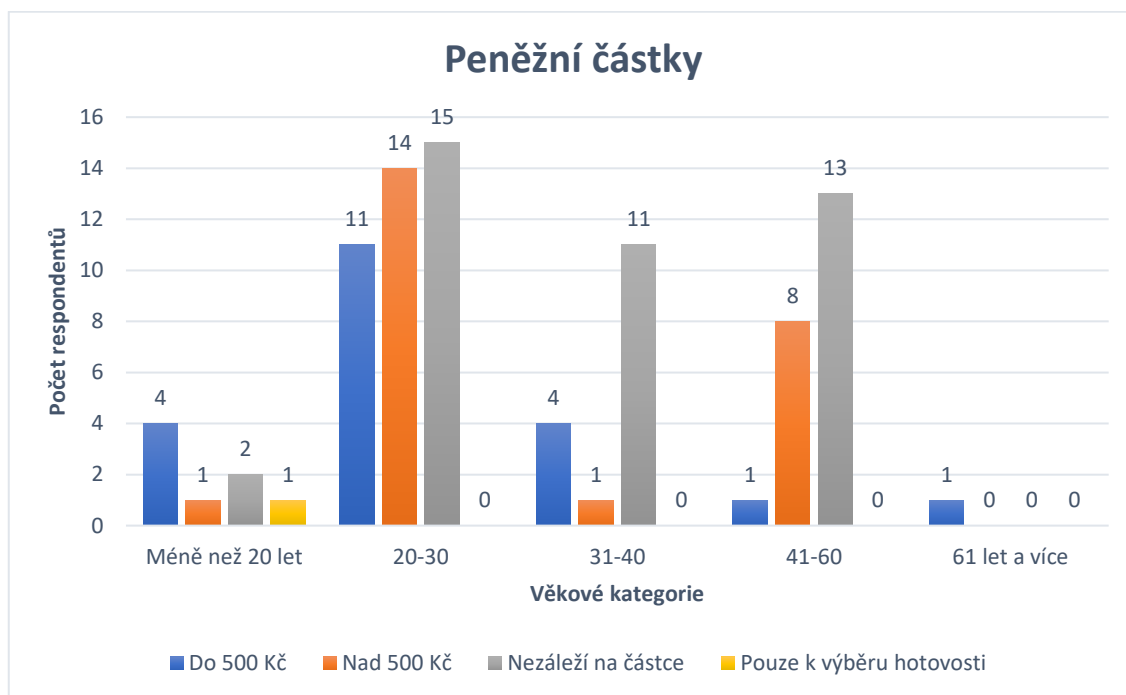
Téměř polovina dotazovaných uvedla, že při platbě kartou jim nezáleží na výši částky, takto odpovědělo 41 osob, to je 47,1 %. Dalších 24 zvolilo jako odpověď, že nejčastěji platí částky vyšší jak 500 Kč. Podobný počet odpovědí je i u částky do 500 Kč. Tuto odpověď vybralo za správnou 21 respondentů. Tito respondenti jsou převážně ve věku méně jak 20 let a 20–30 let. Mohou to být tedy studenti, kteří ještě nemají žádné velké výdaje. U odpovědi nezáleží na výši částky odpovídali respondenti ve věku 20–30let, 31–40 let a 41–60 let. Pouze jedna osoba využívá svou platební kartu jedině k výběru hotovosti z bankomatu.

Tabulka 21: Výše peněžní částky při platbě kartou

Možnosti odpovědi	Odpovědi	Podíl
Částky do 500 Kč	21	24,1 %
Částky nad 500 Kč	24	27,6 %
Nezáleží na výši částky	41	47,1 %
Platební kartu využívám pouze k výběru hotovosti	1	1,1 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obrázek 10: Peněžní částky

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

7.1 Zhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 92 respondentů ze všech věkových kategorií. Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií byly osoby ve věku 20–30 let. Tento stav příkládám tomu, že byl dotazník umístěn na internetu a nedostal se tak k osobám starším 61 let. Na dotazník odpovídali lidé s odlišnou úrovní dosaženého vzdělání. Nejčastěji odpovídali respondenti se středoškolským vzděláním s maturitou a nejméně s vyšším odborným vzděláním. Po těchto dvou personálních otázkách již následují otázky, týkající se využívání platebních karet.

Z 87 osob, které vlastní platební kartu, jich má 60 pouze jednu. Nejrozšířenějším druhem je mezi dotazovanými karta debetní. V případě vydávající karetní asociace jsou odpovědi vyrovnané. 50 karet je vydaných od společnosti VISA a zbylých 47 od MasterCard. Nejrozšířenější bankovní společností byla Česká spořitelna, tu uvedlo celkem 42 respondentů. Nejčastěji je karta využívána pro platby za potraviny a oblečení a elektroniku. Nejvíce osob platí kartou 5x za týden. U výběru z bankomatů je to přesně naopak. Většina dotazovaných odpověděla, že vybírají peníze z bankomatu nanejvýš 1x–2x měsíčně. Služba Cash Back není mezi dotazovanými rozšířená, protože jich 84 odpovědělo, že Cash Back nevyužívají. Používání moderních technologií také není příliš populární, protože více jak polovina dotázaných je vůbec nevyužívá. Ti, co technologie využívají, nejčastěji používají mobilní telefon. U otázky pojištění platební karty proti krádeži jsou odpovědi opět vyrovnané. Z poslední otázky vyplývá, že při použití karty k placení nerozhoduje výše utracené částky.

Z výsledků dotazníkového šetření lze usoudit, že platební karta se stala nezbytným platebním nástrojem, který vlastní skoro každý člověk. Dle odpovědí respondenti karty využívají k placení za svoje výdaje, ale i k výběru hotovosti, protože ne všichni obchodníci přijímají karty. Zajímavým zjištěním je fakt, že 70 % respondentů vlastní pouze jednu platební kartu.

Při zpracovávání dotazníkového šetření jsem se setkala s pár nejasnými odpověďmi. Příkladem je neznalost dotazovaných, jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou. Setkala jsem se s případem, kdy respondent uvedl, že vlastní jednu platební kartu a v následující otázce poté vybral odpověď, že se jedná o debetní i kreditní kartu. Až na několik nalezených chyb probíhalo dotazníkové šetření bez problémů.

8 Budoucnost platebních karet

V současném světě dochází k rychlému rozvoji moderních technologií a není tedy žádným překvapením, že se tento rozvoj dotkl i platebních karet. K modernizaci karet a placení s nimi také přispěla pandemie covidu. V této situaci vystupují do popředí požadavky na rychlé a bezpečné používání platebních prostředků.

V dnešní zrychlené době nechtějí klienti bank čekat na vydání platební karty k účtu. Jako řešení tohoto problému vznikla virtuální platební karta, toto řešení se nazývá „Digital first“. V praxi to znamená, že klient banky získá od své bankovní společnosti virtuální kartu neboli digitální kartu ještě dříve, než obdrží fyzickou verzi. Fyzickou kartu nemusí klient k placení vůbec používat. První certifikovanou společností, která spustila řešení Digital first, se stalo Twisto, jež svoji první digitalizovanou kartu uvedlo na trh v březnu 2020. Jako další následovala banka Air Bank, která má v současnosti zdigitalizováno přes 266 tisíc karet. Jak uvádí tisková mluvčí banky Air bank, kolem 46 % nově vydaných karet je zdigitalizováno pro placení pomocí mobilního telefonu ještě předtím, než klientovi dorazí fyzická karta. Mezi další banky, které používají toto řešení, patří mBank. ČSOB a Česká spořitelna pracují na zavedení virtuální karty. Hlavní výhodou digitalizované platební karty je její bezpečnost. Tuto kartu vám totiž nemůže nikdo odcizit. V případě potřeby si ji můžete sami zablokovat v aplikaci. Dalším pozitivem je, že máte kartu nahranou v mobilním telefonu nebo chytrých hodinkách, které máte pořád při sobě. Nemůže se tak stát, že nebudete disponovat finančními prostředky (Dvořák, 2020).

S rozvojem moderních technologií také souvisí otázka bezpečnosti. Platby kartou je proto možné ověřovat pomocí biometrických údajů, jako je otisk prstu nebo scan obličeje. Toto ověření v současnosti používá čtvrtina Čechů. Tento druh ověřování plateb zavedla v roce 2019 evropská směrnice PSD2. Hlavním cílem je omezit zneužívání platebních karet. Otisk prstu nebo scan obličeje je totiž u každé osoby jedinečný a nedá se zaměnit (Dvořák, 2020).

V souvislosti s platebními kartami je také potřeba řešit otázku ekologie, neboť je na jejich výrobu používán plast. S řešením přišla ČSOB, která jako první uvedla na trh ekologickou platební kartu. Při výrobě této karty se ušetří 3,2 gramu

průmyslového plastu a uhlíková stopa se sníží o 7 gramů oxidu uhličitého. S touto kartou můžeme platit od října 2020 (Dvořák, 2020).

Dle údajů Sdružení pro bankovní karty bylo v roce 2019 vydáno 12 711 604 ks platebních karet, v roce 2020 to bylo 13 518 528 ks. Jedná se tak o nárůst o více než 800 000 ks. Počet domácích transakcí uskutečněných pomocí platební karty v roce 2019 byl 1 179 506 170, o rok později to bylo již 1 373 873 084. Počet transakcí tak vzrostl o více než 16 %. V roce 2019 zákazníci zaplatili u obchodníků pomocí karet 709 927 900 999 Kč. V roce 2020 bylo pomocí karet zapláceno celkem 834 739 053 111 Kč. Naopak počet výběrů z bankomatu v roce 2020 oproti roku 2019 klesl. V roce 2019 bylo uskutečněno 175 784 516 výběrů, o rok později 140 575 817 výběrů. Počet výběrů tedy klesl o 20 % (Sdružení pro bankovní karty, 2021).

Dle výše zmíněných informací se lze domnívat, že v budoucnu již nebudou vydávány fyzické platební karty, ale pouze karty digitální. Jednak je to bezpečnější a pohodlnější, jednak je tento fakt přívětivý k životnímu prostředí. Díky tomu, že se nebudou vydávat fyzické karty, dojde k šetření plastů a sníží se také uhlíková stopa.

Dále můžeme pozorovat nárůst vydávaných platebních karet a také počet transakcí, které jsou hrazené kartami. Je tedy možné, že hotovost bude na ústupu a budou preferovány platby kartami. O omezení hotovostních transakcí uvažuje i Evropská unie, která chce zavést limit pro platby v hotovosti. Hlavním důvodem zavedení tohoto opatření je omezení praní špinavých peněz a financování terorismu. Platby v hotovosti jsou totiž zcela anonymní. V České republice je hranice pro platby v hotovosti stanovena na 270 000 Kč. Tato hranice je definovaná v zákoně č. 254/2004 Sb. o omezení plateb v hotovosti (AION CS, 2021). Většina obchodníků preferuje platby kartami, protože je to méně nákladné a jednodušší. Na platební karty měla zajisté vliv pandemie covidu, která změnila platební návyky občanů.

Závěr

V této bakalářské práci byl podán přehled o historii platebních karet, jejich druzích, rizicích a také způsobech použití. Dále byl zmapován trh platebních karet prostřednictvím srovnání debetních a kreditních karet a provedením dotazníkového šetření, které bylo zaměřené na využívání karet občany České republiky.

Platební karty se staly velmi populárním platebním prostředkem a nasvědčuje tomu i fakt, že počet vydaných karet každoročně stoupá. Roste také počet uskutečněných karetních operací a také objem plateb. Překvapením je, že ačkoli lidé preferují platby pomocí karty, roste počet bankomatů v České republice. Při porovnání debetních a kreditních karet jsem došla k závěru, že služby, které souvisejí s kartami, se liší minimálně. Jediným velkým rozdílem je nabízená úroková míra u kreditních karet, která se může pohybovat v rozmezí od 12 % do 29,99 %.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že platební karty jsou rozšířeným platebním nástrojem ve všech věkových kategoriích. Pouze 5 osob z celkových 92 nevlastní žádnou platební kartu. Lidé používají karty k platbě za výdaje a k výběrům hotovosti. U většiny respondentů, kteří používají kartu, nerozhoduje výše částky, která má být zaplacená. Polovina dotázaných má kartu pojištěnou proti krádeži. Ze statistik vyplývá, že služba Cash Back je stále více oblíbená a lidé ji hojně využívají k výběrům hotovosti. Tento stav ovšem nepotvrzuje dotazníkové šetření, z kterého je patrné, že respondenti tuto službu nevyužívají.

Zpracování dotazníkového šetření na využívání platebních karet proběhlo až na pár nejasností zcela bez problémů. Setkala jsem se pouze s tím, že dotazovaní neznali rozdíl mezi kreditní a debetní kartou a tyto pojmy zaměnili. Někteří z respondentů si dokonce mysleli, že vlastní debetní i kreditní kartu v jednom.

Lze konstatovat, že platební karta se stala velmi oblíbeným a rozšířeným platebním nástrojem, bez kterého si většina lidí nedokáže představit svůj život. Měli jsme štěstí, že si pan McNamara zapomněl svou peněženku doma a přišel tak s nápadem vytvoření platební karty. Myslím si, že v budoucnu úplně zaniknou fyzické platební karty a dostupné budou jen ty virtuální. Tuto domněnku potvrzuje fakt, že stále více osob platí pomocí telefonu nebo chytrých hodinek.

Seznam použité literatury

Monografie

- Dvořák, P. (2005). *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. (3.vyd.) Praha, Česko: Linde Praha.
- Jílek, J. (2013). *Finance v globální ekonomice I. Peníze a platební styk*. Praha, Česko: Grada.
- Juřík, P. (2003). *Encyklopedie platebních karet*. Praha, Česko: Grada.
- Juřík, P. (2012). *Platební karty. Ilustrovaná historie placení*. Praha, Česko: Libri.
- Juřík, P. (2006). *Platební karty, velká encyklopedie 1870–2006*. Praha, Česko: Grada.
- Juřík, P. (2001). *Svět platebních a identifikačních karet*. (2. vyd.) Praha, Česko: Grada.
- Kantnerová, L. (2016). *Základy bankovníctví. Teorie a praxe*. Praha, Česko: C. H. Beck.
- Máče, M. (2006). *Platební styk – klasický a elektronický*. Praha, Česko: Grada.
- Revenda, Z., Mandel, M., Kodera, J., Musílek, P., & Dvořák, P. (2012). *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. (5. vyd.) Praha, Česko: Management Press.
- Schlossberger, O., & Hozák, L. (2005). *Elektronické platební prostředky*. Praha, Česko: Bankovní institut.
- Schlossberger, O. (2012). *Platební služby*. Praha, Česko: Management Press.
- Schlossberger, O., Hozák, L., Soldánová, M., Vítkovský, K., & Petruželová, V. (2000). *Platební styk*. (3. vyd.) Praha, Česko: Bankovní institut

Časopisy

- Dvořák, P. (2020). Budoucností je virtuální karta. *Bankovníctví*, 27(127), 4-5.
- Dvořák, P. (2020). ČSOB jako první přináší ekologickou platební kartu. *Bankovníctví*, 27(127), 21.
- Dvořák, P. (2020). Biometrické ověření plateb umožňují dvě třetiny bank, čtvrtina Čechů ho využívá. *Bankovníctví*, 27(127), 22.

Internetové zdroje

- AION CS (2021). *Zákony pro lidi*. Dostupné 10. 2. 2021 z <https://www.zakonyprolidi.cz/>
- Česká spořitelna (2020). *Česká spořitelna*. Dostupné 10. 11. 2020 z <https://www.csas.cz/cs/o-nas/bezpecnost-ochrana-dat/bezpecnostni-desatero-platebni-karta>
- Česká spořitelna (2021). *Česká spořitelna*. Dostupné 8. 1. 2021 z <https://www.csas.cz/cs/caste-dotazy/co-veecho-umi-bankomaty-a-platbomaty-ceske-sporitelny>

ČNB (2020). *Bankovní statistika – Česká národní banka*. Dostupné 5. 12. 2020 z https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/bankovni-statistika/bankovni-statistika/

ČSOB (2020). *ČSOB*. Dostupné 16. 11. 2020 z <https://www.csob.cz/portal/bezpecnost/zasady-bezpecneho-chovani/jak-bezpecne-vyuzivat-platebni-karty>

DuoFinance.cz (2020). *Píšeme o bankách v Česku. Bez servítek. Bez reklam*. Dostupné 20. 11. 2020 z <https://www.duofinance.cz/bankomaty-bank>

DuoFinance.cz (2021). *Píšeme o bankách v Česku. Bez servítek. Bez reklam*. Dostupné 16. 1. 2021 z <https://www.duofinance.cz/jak-platit-kartou-na-internetu>

Finparáda (2020). *Finparáda – finance na dlani*. Dostupné 30. 11. 2020 z <https://www.finparada.cz/Bankovni-Ucty-Prehled-Platebnich-Karet.aspx>

GOPAY (2021). *Platební brána pro váš byznys | GoPay*. Dostupné 17. 1. 2021 z <https://www.gopay.com/cs/platba-kartou-online.html>

INIZIO (2020). *Finanční arbitr a Kancelář finančního arbitra*. Dostupné 17. 11. 2020 z <https://finarbitr.cz/cs/informace-pro-verejnost/slovník-pojmu.html>

Internet Info (2020). *Finance.cz - daně, banky, kalkulačky, spoření, kurzy měn*. Dostupné 5. 11. 2020 z <https://www.finance.cz/ucty-a-sporeni/platebni-karty/abeceda-platebnich-karet/druhy-karet/>

Internet Info (2021). *Finance.cz - daně, banky, kalkulačky, spoření, kurzy měn*. Dostupné 5. 1. 2021 z <https://www.finance.cz/ucty-a-sporeni/platebni-karty/abeceda-platebnich-karet/pouzivani/>

Internet Info (2008). *Měšec.cz - váš průvodce finančním světem*. Dostupné 8. 11. 2020 z <https://www.mesec.cz/clanky/rizika-platebnich-karet/>

Internet Info (2010). *Měšec.cz - váš průvodce finančním světem*. Dostupné 10. 11. 2020 z <https://www.mesec.cz/clanky/nejcastejsi-podvody-platebnimi-kartami/>

Internet Info (2014). *Měšec.cz - váš průvodce finančním světem*. Dostupné 5. 11. 2020 z <https://www.mesec.cz/clanky/prakticke-duvody-proc-pouzivat-platebni-kartu-misto-hotovosti/>

Komerční banka (2020). *Komerční banka*. Dostupné 30. 11. 2020 z <https://www.kb.cz/cs/podpora/slovník/vyrazy-zacinajici-na-c/cashback>

Media Solution (2020). *Finanční vzdělávání*. Dostupné 15. 11. 2020 z <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/placeni-a-platebni-karty/pet-pravidel>

Media Solution (2021). *Finanční vzdělávání*. Dostupné 30. 11. 2021 z <https://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/platebni-sluzby/bezhotovostni-placeni>

MONETA Money Bank (2021). *MONETA Money Bank*. Dostupné 19. 1. 2021 z <https://www.moneta.cz/aste-dotazy/odpoved/co-je-to-mo-to-transakce->

Peníze.cz (2020). *Peníze.cz*. Dostupné 7. 11. 2020 z <https://www.penize.cz/15744-platebni-karty-a-jejich-druhy>

Raiffeisenbank (2020). *Banka inspirovaná klienty | Raiffeisenbank*. Dostupné 10. 11. 2020 z <https://www.rb.cz/bezpecne-bankovnictvi/bezpecnost-platebnich-karet>

SiteOne (2021). *Home Credit*. Dostupné 11. 1. 2021 z <https://www.homecredit.cz/slovník-pojmu/bezhotovostni-platba>

Sdružení pro bankovní karty (2020). *Sbk website*. Dostupné 21. 11. 2020 z http://www.bankovnikarty.cz/pages/czech/profil_statistiky.html

Survio (2021). *Survio – Dotazníky Zdarma | Snadno, Rychle & Profesionálně*. Dostupné 1. 2. 2021 z <https://my.survio.com/>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Druhy karet	23
Tabulka 2: Přehled vydaných karet v České republice	40
Tabulka 3: Celkový přehled objemu plateb a počtu transakcí	41
Tabulka 4: Porovnání kreditních karet	43
Tabulka 5: Porovnání debetních karet	44
Tabulka 6: Věk respondentů	46
Tabulka 7: Vzdělání respondentů	47
Tabulka 8: Vlastnictví platební karty	49
Tabulka 9: Počet platebních karet	50
Tabulka 10: Druh platebních karet	52
Tabulka 11: Karetní asociace	54
Tabulka 12: Bankovní společnosti	57
Tabulka 13: Odpovědi u možnosti jiná	57
Tabulka 14: Platby v obchodě	58
Tabulka 15: Placení kartou	59
Tabulka 16: Výběry z bankomatu	61
Tabulka 17: Cash Back	63
Tabulka 18: Využívání moderních technologií	64
Tabulka 19: Moderní technologie	64
Tabulka 20: Pojištění proti krádeži	65
Tabulka 21: Výše peněžní částky při platbě kartou	66

Seznam obrázků

Obrázek 1: Porovnání počtu transakcí platebních karet a bankomatů.....	42
Obrázek 2: Věk a vzdělání respondentů	48
Obrázek 3: Vlastnictví platební karty dle věkové kategorie.....	49
Obrázek 4: Počet platebních karet dle věku.....	51
Obrázek 5: Počet karet podle druhu.....	53
Obrázek 6: Karetní asociace	55
Obrázek 7: Platby kartou podle věku.....	60
Obrázek 8: Výběry z bankomatu	62
Obrázek 9: Pojištění karty.....	65
Obrázek 10: Peněžní částky	67

Seznam zkratk

BIN	bankovní identifikační číslo
CVC	bezpečnostní kód karty
CVV	bezpečnostní kód karty
GZS	Gesellschaft für Zahlungssysteme
HiCo	high coercivity
IBANCO	International BankAmericard Corporation
JCB	Japan Credit Bureau
LoCo	low coercivity
NABANCO	National BankAmericard Inc
p. a.	úrok za rok
PIN	Personal Identification Number
PVC	polyvinylchlorid
UATP	Universal Air Travel Plan
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
UV	ultrafialové záření
WSBA	Western States Bankcard Association

Přílohy

Seznam příloh

Příloha I Dotazník

Příloha I Dotazník

1 Kolik Vám je let?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Méně než 20 let
- 20–30 let
- 31–40 let
- 41–60 let
- 61 let a více

2 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Základní
- Středoškolské bez maturity
- Středoškolské s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

3 Vlastníte platební kartu?

- Ano
- Ne – touto odpovědí pro Vás vyplnění dotazníku končí.

4 Kolik platebních karet vlastníte?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- 1
- 2
- 3
- 4 a více

5 Jaký druh platební karty máte?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Debetní
- Kreditní
- Debetní a kreditní

6 Která karetní asociace vydala Vaši platební kartu?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- VISA
- MasterCard
- Diners Club
- JCB
- Jiná...

7 U které banky jste platební kartu získal/a?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Česká spořitelna
- Komerční banka
- ČSOB
- Raiffeisenbank
- Equa bank
- Jiná...

8 Za co nejčastěji platíte v obchodě platební kartou?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Potraviny
- Elektronika
- Oblečení, obuv
- Restaurace
- Pohonné hmoty
- Jízdné
- Jiná...

9 Jak často platíte kartou?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Denně
- 5x za týden
- Jednou za týden
- 1 - 2x měsíčně
- K placení ji využívám minimálně

10 Jak často vybíráte peníze z bankomatu?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Denně
- 5x za týden
- Jednou za týden
- 1 - 2x měsíčně
- K výběru z bankomatu ji využívám minimálně

11 Využíváte službu Cash Back?

Nápověda k otázce: Cash Back je služba, kdy při placení kartou za zboží lze obchodníka požádat o vyplacení hotovosti.

- Ano
- Ne

12 Využíváte k placení mobilní telefon, chytré hodinky, či jiné moderní technologie?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

13 Které moderní technologie využíváte k placení?

- Otevřená odpověď

14 Máte svoji platební kartu pojištěnou proti krádeži?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

15 Jak velkou částku platíte nejčastěji platební kartou?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Částky do 500 Kč
- Částky nad 500 Kč
- Nezáleží na výši částky
- Platební kartu využívám pouze k výběru hotovosti

Abstrakt

Pacáková, T. (2021). *Trh platebních karet v České republice* (Bakalářská práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: platební karta, ochrana karet, trh platebních karet, dotazníkové šetření

V bakalářské práci jsou popsána teoretická východiska k platebním kartám. Praktická část byla zaměřena na trh platebních karet a na dotazníkové šetření, které zkoumalo využívání platebních karet občany České republiky. V poslední části bakalářské práce je řešena otázka budoucnosti tohoto platebního prostředku. Výstupem práce je zhodnocení používání platebních karet.

Abstract

Pacáková, T. (2021). *Market of payment cards in the Czech Republic* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: payment card, protective elements of cards, market of payment cards, survey

In the theoretic section of the bachelor's work is basic information about payment cards. The practical section is about market of payment cards. Also, there is a survey which include payment habit of residents Czech Republic. The last section contains information about future of cards. The result of the bachelor's work is evaluation of using payment cards.